

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 3 oktober 2013

MEDITATIE

Zeer goed

Hebt u de woorden van onze tekst wel eens met heimwee in uw ziel gelezen? Bent u wel eens jaloers geweest op Adam en Eva voor de zondeval? Vanuit de liefde van hun hart leefden ze tot eer van hun Schepper. Vervuld met een heilige hoogachting voor de Heere woonden ze in het paradijs, waar alles vrede ademde. Alles was zeer goed, alles beantwoordde aan het hoge doel van de schepping: De eer van Gods Naam.

Hebben we al tranen geschreid, omdat we dit scheppingsdoel zijn kwijtgeraakt? In een diepe ellendestaat komen we op deze aarde. Die ellende wordt groter door alle zonden die we bedrijven en de gevolgen van de zonde die we ondervinden. In plaats van zeer

En God zag al wat Hij gemaakt had en zie, het was zeer goed.

Genesis 1:31

goed is alles zeer kwaad geworden. En dat om eigen schuld. Leerden we zo roepen en kermen tot onze Schepper, Die nu onze Rechter is geworden? Kregen we een Borg nodig door Wie het scheppingsdoel hersteld kan worden? Willen we het wonder van Gods genade kunnen verstaan, dan moeten we bij het begin beginnen. Wie dit begin uit het oog verliest, komt op een verkeerd spoor terecht en verdwaalt onherroepelijk. We moeten terug naar onze goede schepping, onze diepe val en de noodzakelijkheid van verlossing door een Ander. Hoe zou Christus als Middelaar ooit waarde krijgen als we dit begin overslaan? Zeer goed, wat houdt dat in? Verschillende malen in Genesis 1 lezen we dat de schepping goed was. Zo zag God het licht dat het goed was, de zeeën waren goed, net als het kruid op de aarde, de zon, maan en sterren aan de hemel, de walvissen in de zee en de vogels in de lucht. Steeds keurde de Heere Zijn werk goed. Dat kan ook niet anders. Alles wat de volmaakte God schiept, is goed. Alle schepselen beantwoordden aan het doel dat de Heere voor hen had vastgesteld. De bloemen eren de Heere met hun kleuren, de vogels door hun zang, de hemellichamen door het licht dat ze uitstralen. Waarom lezen we na de schepping van de mens dat alles zeer goed was? In de eerste plaats was de schepping toen gereed. Gods werk was af, hele-

maal af. Toen God dat voltooide werk overzag, zag Hij de harmonie van de schepping. Het was als een kunstenaar die de laatste hand legt aan een kunstwerk. Hij doet een paar stappen terug, kijkt en zegt zachtjes: Ja, zo had ik het in gedachten, zo is het af. Hebben we zo wel eens naar de schepping gekeken? Want al is de aarde om onze zonde onderworpen aan de vloek, er is nog veel te zien waarover we ons kunnen verwonderen. Het is goed om daar de tijd voor te nemen. Als we ons laten meeslepen door de jacht van het leven, verliezen we gemakkelijk het oog voor de wonderen van de schepping. Er is nog een reden waarom aan het einde van de zesde dag staat dat alles zeer goed was. Op die dag was de mens geschapen, het pronkjuweel van de schepping. Toen God de mens zag, had Hij een 'uitnemend welgevallen' in hem, zo leggen onze kanttekenaren uit. God schiep de mens naar Zijn beeld, zodat hij versierd was met kennis, gerechtigheid en heiligheid. Nu was er een schepsel dat God kon liefhebben, Gods stem kon horen, tot God kon spreken, aan God kon denken. Zo kreeg de mens een zeer bijzondere plaats te midden van alle andere schepselen. Er zijn dieren die sterker zijn dan mensen, vogels die mooier kunnen zingen, maar geen van alle schepselen kan aan God denken, Hem bewust loven en prijzen. Dat voorrecht gaf God aan de mens. En zie, het was zeer goed. Als de Heilige Geest Mozes inspireert om deze woorden op te schrijven, ligt de zondeval al lange tijd achter hem. Maar juist dan legt Gods Geest nadruk op de zeer goede schepping. Alle lezers van de Bijbel worden zo bij de hand gepakt en stilgehouden. En zie, overdenk dit vers eens rustig, laat het op u en jou inwerken. Zo was de schepping. Zo heeft God het bedoeld. Zo eist God ons ook weer terug. Hoe groot is de verantwoordelijkheid dat we geschapen zijn naar Gods beeld. Wie in een bibliotheek een nieuw boek leent en het stukgelezen terugbrengt, wordt daarop aangesproken. Het is terecht als de lener die schade

Inhoud

- 1 Zeer goed
- 2 John Bunyan in Nederland (6) Raakvlakken
- 3 De Heilige Geest (20)
- 4 Commentaar:
Bede om Gods zegen
- 5 Even maar...
- 6 Omslag in het Midden-Oosten alleen door islam? Kerk en politiek raakten verstrengeld
- 7 Generale Synode 2013 (1)
- 8 De evangene in de Heere (1)
- 9 25-jarig ambtsjubileum ds. W. Harinck
- 10 Boekennieuws
- 11 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 15 Kerkdiensten

moet betalen. Zo eist God Zijn beeld terug. God vraagt van ons volkomen gehoorzaamheid en hartelijke liefde. Kunnen we Hem dat niet meer geven? Dan staan we bij God in de schuld. Want zo heeft Hij ons niet geschapen. En zie, het was zeer goed. Deze woorden uit Genesis 1 stellen ons allen dus schuldig. Mozes moest opschrijven: het was zeer goed, maar zo is het niet meer. Het is zeer kwaad geworden. 'Want wij weten dat het ganse scep-sel tezamen zucht en tezamen als in barensood is tot nu toe' (Rom. 8:22). Wie goed luistert, hoort niet zo hier en daar het gekreun en gesteun van de schepping, maar hoort het overal. De schepselen verenigen zich als het ware in één angstgeroep als van een barende vrouw. Wat is hiervan toch de oorzaak? Het antwoord lezen we in Genesis 3, ook een hoofdstuk dat we niet mogen overslaan. Hoe droevig klinkt het in het zeventiende vers: 'En tot Adam zeide Hij: Dewijl gij geluisterd hebt naar de stem uwer vrouw en van dien boom gegeten, waarvan Ik u gebod, zeggende: Gij zult daarvan niet eten, zo zij het aardrijk om uwent-wil vervloekt...' Er rust een vloek op de schepping, niet om de zonde van een leeuw of een arend, maar om onze zonde.

Hoe kwaad is het geworden? We zijn dood door de misdaden en de zonden, onbekwaam tot enig geestelijk goed en geneigd tot alle kwaad. Heb ik dat geleerd? Niet met het verstand alleen, maar door de innerlijke beleving in de ziel. Heeft de Heilige Geest het licht laten opgaan over de goede schepping en mijn diepe val in Adam? Leerde ik kermen: Ik heb gedaan dat kwaad was in Uw oog. Zolang Adam de schuld krijgt van de zondeval, blijf ik recht overeind staan. Dan geef ik zelfs God de schuld dat Hij een mens schiep die vallen kon. Maar hoe droevig zal dit verzet uitpakken. 'Wie heeft zich tegen Hem verhard en vrede gehad?' (Job 9:4).

Kan God nu nooit meer zeggen: En zie, het was zeer goed? Ja, toch wel. Deze woorden sprak Hij over het werk van Zijn eigen Zoon. Deze kwam in de stilte van de nooit begonnen eeuwigheid tot Zijn Vader, als een gewillige Zoon om verloren zondaren te verlossen. Als we beginnen bij het begin, moeten we dus nog verder terug dan Genesis 3, of Genesis 1. We mogen teruggaan tot Gods eeuwige verkiezing en op grond daarvan Gods genadeverbond dat Hij oprichtte met Christus en in Christus met alle uitverkorenen. Hoe peilloos diep is de vernedering

van Christus geweest.

Hij moest in de diepte van de val afdalen. Maar toen Hij het offer aan het kruis bracht en uitriep: Het is volbracht, toen kon de Vader weer zeggen: En zie, het is zeer goed. In dat offer heeft de Vader een welgevallen gehad, nog groter dan in de volmaakte schepping.

Wat ligt er een ruimte in het herstellende Borgwerk van Christus. Dan kunnen we nog zalig worden, hoe verdorven we ook geworden zijn. En zie, zijn er zulke jongeren of ouderen die lopen te tobben met hun verzondigde leven en niet weten hoe het ooit hersteld moet worden? Hoor, er is een Evangelie van een volkomen zaligheid. Er is een Middelaar, Die alles volbracht heeft en een Heilige Geest die dit offer toepast. Blijf daarom be-

delen aan Gods troon, al ligt aan onze zijde alles verzondigd. Door de arbeid van Christus zal Genesis 1:31 weer volkomen vervuld worden. Daarom schrijft Petrus: 'Maar wij verwachten, naar Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont' (2 Petr. 3:13). Wat zal dat zijn, volk des Heeren. Dan is de oorspronkelijke gerechtigheid van de schepping hersteld door Christus' Borggerechtigheid. Ja, nog heerlijker dan de schepping zal deze herschepping zijn. Geen zonde kan er ooit tussenkomen. Dan wordt niet alleen de lof van de Schepper bezongen, maar in het bijzonder de eer van de Drie-enige God in het zaligmaken van zondaren. Zullen we daar bij zijn?

Middelburg,

ds. J.M.D. de Heer

6

John Bunyan in Nederland

Raakvlakken

Er bestaan allerlei raakvlakken tussen de geschriften van John Bunyan en zijn bekeringsweg. Deze worden vooral zichtbaar in de beschrijving van zijn leven en geestelijke strijd in zijn zeer lezenswaardige boek "Overvloedige genade voor de grootste van alle zondaren". Hierin beschrijft Bunyan uitvoerig zijn bekeringsweg.

De bevindelijke weg der genade van een christen blijkt in zijn leven geen gemakkelijke weg te zijn. Het is een nauwelijks zalig worden. Ook "De Christenreis" is persoonlijk gekleurd door gebeurtenissen, die herinneren aan wat hij geestelijk heeft doorleefd. In zijn boek "De Heilige Oorlog" verwerkt Bunyan beelden en ervaringen, die hij meegemaakt heeft tijdens zijn driejarige diensttijd als jong soldaat in het leger van generaal Oliver Cromwell. Het verlossingswerk van Christus wordt in dit boek nog helderder beschreven dan in "De Christenreis". Het is een echt theologisch werk over het functioneren van wet en Evangelie in het leven der gelovigen in allegorische beelden.

Bunyan beschrijft zijn bevindelijke ervaringen in de beeldrijke taal van een geestelijke strijd, een heilige oorlog. Daarin levert God de Almachtige,

Koning Elschaddai, door middel van prins Immanuël, Christus, een hevige strijd met Diabolus, de duivel, om de stad Mensenziel. In dit boek wijst Bunyan vooral op de vele bestrijdingen en aanvallen van de satan, waarmee een zondaar die tot Christus gebracht is, te kampen heeft. Vervolgens met welke diepe twijfelingen en geestelijke verlatingen deze gepaard kunnen gaan.

In zijn boek "Komst en Welkomst tot Christus" (nieuwe uitgave: "Komen tot Jezus Christus") geeft Bunyan een praktische uitleg van de tekst: 'Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen; en die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen', Joh. 6:37.

Deze woorden hebben in zijn leven een bijzondere betekenis gekregen in zijn geestelijke strijd om te komen tot Jezus Christus, alsook de zware aan-

De brug van Bedford.

De Geest der vrijheid

vechtingen, die hem daarna bleven bestormen. Een indrukwekkende verklaring, vol geestelijk onderwijs voor bestreden zielen. In de uitleg van bovenstaande tekst geeft Bunyan duidelijk zijn calvinistische visie weer van Gods verkiezende genade.

Al meer dan driehonderd jaar zijn "De Christenreis" en andere werken van Bunyan tot rijke zegen geweest voor de gemeente des Heeren. Men raakt er niet snel in uitgelezen. Ook in onze eeuw blijven ze onderwijzend en verrijkend voor het geestelijk leven van Gods kinderen.

Einde van de pelgrimsreis

Nog onverwacht kwam er ook voor Bunyan een einde aan zijn pelgrimsreis, in augustus 1688. Op zijn doorreis naar Londen was hij daar doornat geregend te paard aangekomen. Toch preekte hij daar die avond nog eenmaal ondanks de zware kou, die hij gevat had. Enkele dagen later overleed hij, op 31 augustus 1688 in de leeftijd van 60 jaar. Op 4 september werd hij begraven op de bekende begraafplaats Bunhill Fields in het hartje van Londen.

Een paar maanden na het overlijden van Bunyan landde bij Torbay in Zuid-Engeland stadhouder Willem III om als protestantse koning de Engelse troon te bestijgen. Daardoor werd de definitieve overwinning van het protestantisme in Engeland een feit. Bunyan heeft dit niet meer mogen beleven. Ook niet de verleende vrijheid van godsdienst aan de Dissenters, de niet geordende predikers zoals hijzelf. Maar de Heere had hem een hemelse vrijheid bereid.

Het godzalige levenseinde van Bunyan bevestigde zijn nauwgezette leven in de dienst des Heeren. Op zijn sterfbed sprak hij over de poorten van de hemelstad, die hij voor zich had zien opengaan. Hij mocht de zalige troost ervaren van de woorden, die hij schreef in zijn Christenreis: 'Ik heb de stad van verre gezien. Ik heb de poort ontsloten gezien'.

Uit enkel genade is de godzalige kettellapper John Bunyan door het zaligmakende geloof de poorten der gerechtigheid binnengetreten in het hemelse Jeruzalem, waar 'Christus is alles en in allen'.

'Wel, gij goede en getrouwe dienst-knecht! Over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal Ik u zetten; ga in, in de vreugde uws Heeren'

(Mattheüs 25:21).

(slot)

'De Heere nu is de Geest; en waar de Geest des Heeren is, aldaar is vrijheid.'

2 Korinthe 3:17

De apostel Paulus schrijft in zijn brief aan de gemeente van Korinthe over het deksel wat op het hart van de Joden lag in het lezen van het Oude Testament. De apostel bedoelt hiermee te zeggen dat ze de diepste grond en het diepste oogmerk van de ceremoniële eredienst niet verstonden. Ze waren er blind voor dat de ceremoniën allemaal heenwezen naar Christus en dat de ganse Wet door Christus was volbracht. Ze dachten door het gehoorzamen aan de wet der ceremoniën en de wet der zeden zalig te kunnen worden. Dat deksel zou op hun hart blijven, zegt de apostel, totdat ze tot de Heere bekeerd zouden worden. Dan zou dat deksel worden weggenomen. Dan zou verstaan mogen worden dat de mens niet vanuit de gehoorzaamheid aan de Wet zalig kan worden, maar alleen door het geloof in Christus Jezus, het geloof dat wordt gewerkt door de Heilige Geest. En waar die Geest des Heeren werkt, aldaar is vrijheid. De kanttekenaar zegt van die vrijheid: 'Namelijk van het deksel der onwetendheid, van het juk der wet en de slavernij der zonde en des doods'.

Wat is het nodig in het leven van ieder mens dat het deksel dat op ons hart ligt, wordt weggenomen door het ontdekkende licht van Gods Geest. Immers, een mens is zo blind en dwaas in 's hemels wegen. Hij is altijd maar bezig om te proberen een weg van de aarde naar de hemel te banen. Door doen en laten zalig te worden. Wat is het een les om te leren dat uit de werken der Wet geen vlees meer gerechtvaardigd kan worden. Altijd maar bezig om een offer aan de Heere te brengen, om God daarmee te behagen.

Maar om nu als een uitgewerkte zondaar zalig te mogen worden, alleen maar om de verdienste van Christus.

Wat een les is het ook om te leren dat het alleen de Geest des Heeren is, Die ons kan verlossen van de slavernij van de zonde en de dood. Immers, we hebben onszelf verkocht onder de zonde. Maar om dan in beginsel iets van die vrijheid des Geestes te mogen smaken.

Ermelo, ds. P. Melis

Bede om Gods zegen

Met bijzondere belangstelling is vorige maand uitgezien naar Prinsjesdag. Welke plannen en standpunten zou het kabinet in de huidige, politiek en economisch moeilijke situatie presenteren? Bovendien zou, voor het eerst in meer dan een eeuw, de troonrede door een koning worden uitgesproken. Dat gaf ditmaal aan de gebeurtenissen op Prinsjesdag een speciaal accent.

Uiteraard is de troonrede, ook al wordt hij door het staatshoofd voorgelezen, primair een politiek stuk van het kabinet. In haar kersttoespraken kon de koningin altijd meer van haar eigen overtuiging en haar eigen standpunten laten doorklinken. Wat dat betreft moeten we de kersttoespraak van onze nieuwe koning afwachten. Waarbij helaas niet aannemelijk is dat die, qua godsdienstig gehalte, een heel ander karakter zal hebben dan de kersttoespraken van zijn moeder en grootmoeder. Ons koningshuis draagt helaas al generaties lang een vrijzinnig karakter. Dat is in vorige eeuwen toch anders geweest.

Persoonlijk

Toch was ook in de troonrede het persoonlijke element niet afwezig. Koning Willem-Alexander stond stil zowel bij het tragische overlijden van zijn broer Friso, als bij de gevoelens

van dankbaarheid die hij had ten opzichte van zijn moeder. Zij vormde voor hem een belangrijke inspiratiebron. In het openbare leven en ook in de politiek is er tegenwoordig onmiskenbaar sprake van een zekere personalisering. De persoonlijke dimensie, de menselijke kant van de zaak, wordt vaak breed uitgemeten.

Zolang dat waarheidsgetrouw gebeurt en geen overdreven vormen aanneemt, is dat niet verkeerd. Een staatshoofd, een politicus of een andere hooggeplaatste persoon is ook een mens met allerlei gevoelens. Een mens, al wordt dat door velen niet beseft, die ook in zijn hoge positie verantwoordelijk is ten opzichte van God. Een mens, die eenmaal reukenschap zal moeten geven van zijn daden.

Dat er sprake is van een goede verhouding tussen het nieuwe en het aftredende staatshoofd stemt tot dankbaarheid. Dat is in het verleden wel eens anders geweest. De verhouding tussen koning Willem I en zijn zoon (de latere koning Willem II) was slecht. Datzelfde moest gezegd worden van de relatie tussen koning Willem III en de toenmalige kroonprins (die overleed voor hij de troon kon bestijgen).

Ook al dragen de ministers en niet de koning of koningin de politieke verantwoordelijkheid, het koninklijk

huis heeft in onze samenleving toch een bepaalde voorbeeldfunctie. Daar zou veel over te zeggen zijn. In ieder geval is het heel positief als de verhouding tussen ouders en kinderen goed is en ons koninklijk huis niet geteisterd wordt door echtscheidingsaffaires.

Gezinnen onder druk

Ook ditmaal stond de Troonrede en alles rond Prinsjesdag in het teken van de economische crisis. Opnieuw zijn bezuinigingen aangekondigd en zal de koopkracht teruglopen. Niet heel veel, maar toch wel weer iets.

Uiteraard hebben we in Nederland altijd nog een hoog welvaartsniveau. Dat is zo vergeleken met vele andere landen en ook als je het in eigen land vergelijkt met voorgaande generaties. Dat gegeven moet ons terughoudend doen zijn met eventuele klaagzangen. Dat neemt niet weg dat bepaalde groepen mensen de negatieve gevolgen van de economische crisis sterker ondervinden dan anderen. De werkgelegenheid in de bouw is ingrijpend teruggelopen. Pensioenen worden gekort. Voor jongeren is het moeilijk om aan een baan en zeker om aan een vaste baan te komen. En zonder vaste baan krijg je geen hypotheek om een huis te kopen. Veel huizenbezitters hebben overigens de waarde van hun huis zien dalen beneden de hoogte van hun hypotheekschuld.

Uiteraard ligt het niet op de weg van De Saambinder om allerlei economische ontwikkelingen te becommentariëren. Een ding verdient in ieder geval wel onze aandacht. Het beleid van het huidige kabinet is er heel duidelijk op gericht om gezinnen met slechts één kostwinner fiscaal steeds meer onder druk te zetten. Ongeacht de gezinssituatie dient ook de gehuwde vrouw buitenshuis te werken. Liefst in een volledige baan.

Daar zitten allerlei motieven achter die duidelijk botsen met de Bijbelse opvattingen over het gezin. Zo vindt men dat de vrouw door een eigen beroepsloopbaan economisch onafhankelijk moet worden. Zij dient er nu eenmaal rekening mee te houden dat haar huwelijk (of de samenwoningsrelatie) maar een beperkte periode zal standhouden. Echtscheiding is tegenwoordig immers heel normaal. De opvang van haar kinderen kan net zo goed (volgens sommigen zelfs beter) buiten de deur gebeuren. Faciliteiten voor kinderopvang en naschoolse opvang worden dan ook royaal gesubsidieerd. Met grote gezinnen wordt

Het gebed 'voor koningen en allen die in hoogheid zijn', is ons opgedragen.

geen rekening gehouden. Een gezin met twee kinderen is de norm.

Gezien deze financiële druk op onze gezinnen is het niet eenvoudig om aan de Bijbelse lijnen vast te houden. Wie dat poogt te doen zal zich in zijn bestedingspatroon minder kunnen veroorloven dan anderen (wellicht ook in eigen familie en in eigen kerk) die zich meer aangepast hebben aan hetgeen tegenwoordig gangbaar is. Verder geldt dat het je sociale status niet ten goede komt als je slechts huisvrouw bent. En naar te vrezen is werkt dat ook onder ons door.

Met mij bidden

De bede waarmee de Troonrede wordt afgesloten, is door het huidige VVD/PvdA-kabinet gehandhaafd. Veertig jaar geleden schrapte het kabinet-Den Uyl de bede uit de Troonrede. Dat leidde tot veel protest in orthodox christelijke kring. In het volgende

kabinet kwam die bede in afgezwakte vorm weer terug.

Was het voorheen zo dat de regering in de Troonrede de wens uitsprak dat God de leden van de Staten-Generaal wijsheid en kracht zou geven om hun werk te doen, thans wordt de Naam van God nog wel genoemd, maar in een andere samenhang. Dat moeten we ons wel realiseren.

De leden van de Staten-Generaal mogen zich in hun 'zware taak gesteund weten door het besef dat velen u wijsheid toewensen en met mij om kracht en Gods zegen voor u bidden', zo werd het dit jaar geformuleerd. De bede tot God gaat dus tegenwoordig niet meer uit van de regering. In het slot van de Troonrede wordt er slechts op gewezen dat velen bidden om Gods zegen voor de leden van de Staten-Generaal. Mooi is wel weer dat het staatshoofd zichzelf daarbij insluit. Velen bidden met hem om Gods zegen, zo sprak ko-

ning Willem-Alexander aan het eind van de Troonrede. Een koning die zichzelf als atheïst beschouwt, zou dat niet zo kunnen zeggen.

Nu zijn er ongetwijfeld gebeden in soorten. Er is het gebed van de fari-zeër en dat van de tollenaar. Er zijn mensen die zo gemakkelijk voor van alles en voor iedereen kunnen bidden. Een van de discipelen kwam echter met de vraag: 'Heere, leer ons bidden' (Luk. 11:1).

Het gebed 'voor koningen en allen die in hoogheid zijn', is ons opgedragen (1 Tim. 2:2). Hopelijk waren er ook dit jaar mensen die bidden geleerd hebben en die de nood van land en volk (economisch, maar vooral ook in zedelijk en geestelijk opzicht) werd opgebonden. Immers: 'een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel' (Jak. 5:16).

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

Even maar...

SGP-school

Met honderd leerlingen in een oud gebouw aan de Katendrechtse Legendijk in Rotterdam is het begonnen in 1970: het eerste 'reformatorisch atheneum'. Wat een verwondering dat dit mogelijk bleek! Dat kwam openbaar in de betrokkenheid van alle geledingen: de ouders als eerst belanghebbenden, het gemotiveerde personeel en zeker ook de kerkenraden. Wijlen ds. A. Vergunst heeft zich voor het voortgezet onderwijs overeenkomstig de afgelegde doopbelofte in de regio Rotterdam bijzonder ingezet. Want dát woog. Geen lust tot emancipatie of zuilenvorming voor de buitenwereld. We doen de 'werkers' van het eerste uur geen recht door ze daarvan te verdenken. Geen Kuijperiaans activisme was hun drijfveer. Maar het geestelijk welzijn van de opgroeiende jeugd der gemeenten. Het allerbeste zoeken voor je opgroeiende kind, ernst makend met de doopbelofte. Geen behoefte om zich maatschappelijk te profileren of om sociologisch

te emanciperen. Maar eenvoudig: zorgen voor een omgeving waarin de jongeren - na de rumoerige zestiger jaren - zich zouden kunnen ontwikkelen. Waar ze in de klas gewoon zichzelf mochten zijn. Geen uitzondering. Waar ze in leer en leven/levensstijl niet het zwarte schaap zouden zijn. Dat is in deze leeftijdsfase juist zo wezenlijk. Op ouderavonden en bij andere activiteiten was het duidelijk: dit is ónze school! Daar werd de eenheid van kerk-school-gezin gevoeld.

Echter na drie jaar - nu veertig jaar geleden dus - bleek dat niet alle leerlingen het vwo-niveau konden voortzetten. Waar moesten deze jongeren na het derde leerjaar dan blijven? Hoe nu verder? Ik herinner me dat nog goed. Dat was echt nood: want het ging om onze leerlingen, hun vorming en toekomst. Vooral omdat er iets 'geproefd' was van de grote zegen van een eigen school voor voortgezet onderwijs. Nood werd het, in alle geledingen. Nood vanwege het geestelijke welzijn van de jongere generatie. Nood

die bracht tot gebed.

Toen kwam het verblijdende bericht, dat het Ministerie van Onderwijs de reformatorische denominatie naast het protestants-christelijk onderwijs erkende. Dat was nieuw! Op grond van de SGP-stemmen in de regio werd de havo-afdeling toegekend. Hierdoor kon de eerste reformatorische scholengemeenschap ontstaan, die de naam Guido de Brès, de opsteller van de Nederlandse Geloofsbelijdenis, zou gaan dragen.

Het gaat me in deze mijmering eigenlijk om een paar zaken: de plaats van het gebed bij het ontstaan van de school, het besef van de bevoorrechting van een eigen school, de aparte denominatie van het 'reformatorisch onderwijs' naast het protestants-christelijk onderwijs. En niet te vergeten, om het feit dat de reformatorische school nadrukkelijk was bedoeld als SGP-school. Opdat we niet vergeten!

v. A.

Kerk en politiek raakten verstrengeld

Keizer Theodosius de Grote (346–395) onderdrukte de arianen. Hij verklaarde in 381 op het Concilie van Constantinopel de geloofsbelijdenis van Nicéa uitsluitend geldig. Prachtig. Hij verbood de heidense eredienst (392). Mooi. Eerst regeerde hij over het oostelijk deel van het Romeinse Rijk, daarna over het hele rijk. Maar Theodosius zocht ook de ‘nieuwe’ christelijke religie te gebruiken om steun te ontvangen voor zijn op de eenheid van het rijk gerichte politiek. Hij zag in de kerk een instrument voor een krachtig staatsgezag.

Zó zien machthebbers ook in het Midden-Oosten - ondanks allerlei negatieve verhalen - soms nóg voordeel in een goede band met de kerk. De kerk uit de tijd van de apostel Paulus is in Damaskus, nu de hoofdstad van Syrië, nog niet totaal weggevaagd. Fady Abdulahad, een woordvoerder van de patriarch van de Syrisch-Orthodoxe Kerk, vertelde mij een paar jaar geleden in Damaskus: ‘Christenen en moslims hebben altijd samen het land verdedigd. Ze vochten ook samen tegen de kruisvaarders. Dat geeft saamhorigheid’.

De nu zo omstreden Syrische president Bashar al-Assad onderstreepte die saamhorigheid. Volgens ‘vader Fady’ behandelde hij christenen goed. ‘Met het Kerstfeest bezocht

de president de patriarch. Hij zei: ‘Ik kom u niet als patriarch groeten, maar ‘ons’, wij zijn een’. Ondanks het feit dat de president aleviet is en bij een islamitische minderheid behoort. Hij noemde tijdens een toespraak tot leiders van de Arabische Liga tweemaal de apostel Paulus. Dat is een teken van reële intentie om in vrede te leven’, aldus Fady in 2008.

Politieke hulp

Terug naar Theodosius. Hij wilde de kerk gebruiken voor politieke steun. Ook Bashar al-Assads vriendelijkheid was niet vrij van politieke bedoelingen. Zo’n innige verhouding kan echter gevaar opleveren. Enkele jaren geleden schreven orthodoxe, rooms-katholieke, lutherse en andere geregistreerde kerken in Jordanië een brief naar de overheid met de vraag niet-geregistreerde protestantse kerken niet langer toe te staan. In die vrije kerken ging de Bijbel open. Dat trok mensen weg uit de officiële, soms meer liberale kerken. De regering luisterde.

Zo gingen kerken al lang te werk. Het Oost-Romeinse rijk raakte monofysitisch gekleurd. Er woonden ook nog christenen die het bij Chalcedon hielden. Shawqi Talia, docent Arabische en Islamitische Studies aan de Katholieke Universiteit Washington, beschreef hoe de Perzen –vijan-

den van het Oost-Romeinse rijk – het monofysitisme vrijheid gunden. Wie theologisch op de lijn van Chalcedon zat, vertegenwoordigde voor hun het vijandige Oost-Romeinse rijk. Maar christenen die bereid waren te breken met Chalcedon kregen een goede behandeling.

In Syrië en Egypte ontstonden monofysitische kerken. Oost-Romeinse keizers verboden dat soms. Maar de landen vervreemdden van het Byzantijnse rijk. Dat had te maken met nationale motieven. Maar stellig ook met de afkeer van de christologische eenheidsformules die Byzantijnse keizers de hele rijkskerk wilden opleggen. De Byzantijnse keizers die de kerk wilde gebruiken in hun streven naar rijkseenheid, hebben met hun pogingen het tegenovergestelde bereikt. Het politiek en kerkelijk geharrewar speelde de islam in de kaart.

Islamisering

Vanuit Mekka gaf Mohammed in 630 de aanzet om in ongekend snel tempo en massaal de islam over de aangrenzende landen te verbreiden. Christenen uit de stad Najran - in het huidige Saoedi-Arabië - sloten in 631 een vredesverdrag met hem. Zij weigerden moslim te worden. Maar beide partijen tekenden een overeenkomst waarin hun goederen, bezittingen en religie werden veilig gesteld, aldus de Franse Arabist G. Troupeau in “Christianity - a history in the Middle-East”, een in Beiroet door christenen uit de regio uitgegeven publicatie (2005).

Dit verdrag, door Mohammed zelf ondertekend, werd min of meer een voorbeeld voor het leven van christenen in de landen als Irak, Syrië en Egypte. Een soort statuut voor het leven van de christenen onder de eerste vier kaliefen, de opvolgers van Mohammed, de geestelijke en soms ook wereldlijke leiders van de islam. Als de christenen maar belasting betaalden en diensten verrichtten, zouden ze bescherming genieten van Mohammed. Er was sprake van beperkingen op het christelijk geloof, maar hun veiligheid scheen gegarandeerd.

Arabische volken verzetten zich tegen Byzantijnse keizers. Velen bekeerden zich tot de islam. Moslims lijken de Syrisch-orthodoxe monofysieten te hebben geholpen onder het Byzantijnse juk vandaan te komen. De Franse sociaal-psycholoog Gustave le Bon vertelt in zijn boek over “Civilization of the Arabs” dat ‘de geschiede-

Studenten in het Syrisch orthodox seminarie te Damascus, Syrië.

nis niemand heeft gekend die meer genadig waren dan de Arabieren'. Dat gaat te ver. Toch is het niet zelden onder ons heersende beeld dat de islam 'die arme kerk' slechts te vuur en te zwaard heeft verwoest, ook niet correct.

De kerk bleek in het Midden-Oosten verzwakt. De kerk en de politiek raak-

ten op een foute manier met elkaar verstrengeld. Er was sprake van gebrek aan geloofskracht, tweespalt, verwereldlijking. En Arabieren hebben slechts in de laatste fase van het verdwijningproces van die kerk een duidelijke rol gespeeld.

(wordt vervolgd)

Kampen,

G. Roos

1

Generale Synode 2013

“Wat zal men dan antwoorden den boden des volks? Dat de HEERE Sion gegrond heeft, opdat de bedrukten Zijns volks een toevlucht daarin hebben zouden.”

Deze tekstwoorden uit Jesaja 14:32 waren de stof van overdenking in de bidstond op 17 september, voorafgaande aan de vergaderingen van de Generale Synode. Ds. J.J. van Ekeveld, preses van de vorige Synode, bepaalde ons bij een dringende vraag, een veelbetekenend antwoord en een rijke troost.

Al ligt het aan onze zijde totaal verzondigd, toch zal het welbehagen des Heeren door de hand van Christus gelukkig voortgaan. Het was goed om met zovelen samen te zijn in het kerkgebouw van onze gemeente te Barendrecht.

Opening van de Synode

Namens de roepende kerk van Barendrecht opende ds. L. Terlouw op woensdagmorgen 18 september de

zitting van de Synode. Uit alle delen van het land waren de afgevaardigden en de belangstellenden samengekomen in het kerkgebouw in Utrecht. Het openingswoord was n.a.v. Openbaring 4. Johannes mocht een geopende deur in de hemel zien. Daar zag hij de troon, onwankelbaar en vast. Ook zag hij iets van de heiligheid en de majesteit van Hem, Die op de troon zit en rondom de troon de regenboog van Gods trouw. Dat we dit in onze besprekingen zouden bedenken, aldus ds. Terlouw. De Heere geeft ons nog vele goede dingen. Maar er zijn ook vele zorgen. Wat komt er van buitenaf veel op onze gemeenten af in deze gesecculariseerde wereld. Maar wat komt er ook van binnenuit veel op tegen de Heere en Zijn woord.

Moderamen

Vervolgens werd het moderamen gekozen. Dit werd als volgt samengesteld: ds. J.J. van Ekeveld, preses; ds. A. Schreuder assessor-preses; ds. W. Silfhout, 1^e scriba; oud. J.T van den

Berg, 2^e scriba en ds. G.J.N. Moens, 3^e scriba. Tot 1^e quaestor werd gekozen oud. S. Boogaard en oud K.H. de Heer werd 2^e quaestor.

Zoals gebruikelijk werd een Financiële Commissie ingesteld, die met name de cijfermatige aspecten van de rapportages onderzoekt. In de januarivergadering zal hier verslag over worden gedaan.

De rector van de theologische school ds. A. Moerkerken werd benoemd tot adviseur. De verbondenheid met ons koninklijk huis werd tot uiting gebracht door middel van een bericht aan koning Willem-Alexander. Nieuw in ons kerkelijk leven was het verbod om via Twitter nieuws uit de synode naar buiten te brengen.

Correspondentieband

Ds. P. van Ruitenburch bracht namens de gemeenten in Canada en Amerika de groeten over. Dank werd uitgesproken voor de financiële steun aan het onderwijs, aldaar. Hij gaf aan dat één van de zorgen in de overzeese gemeenten het zogenaamde 'vierpuntcalvinisme' is. Hiermee wordt bedoeld dat het vijfde punt, nl. de beperkte verzoening, wordt losgelaten. "Het is een je bewust worden dat God je altijd liefgehad heeft." De gevaarlijke dwaling, waarin de mens een vrije wil wordt toegeschreven.

Namens de kerken in Papoea bracht ds. Nebius Maling de groeten over. Hij wees op het belang van goed reformatisch onderwijs op Papoea. De maatschappij en de kerk zijn beide in ontwikkeling en een kader dat gefundeerd is op de leer van de reformatie, is onmisbaar. Hij vroeg ook om blijvende steun uit Nederland.

De delegatie uit Nigeria had geen visum gekregen en was dus helaas afwezig. We weten van vorige Synodevergaderingen hoe zij op hun eigen wijze hun inbreng in de besprekingen hadden. Dit werd dus ditmaal node gemist. Middels een brief, waarvan de samenvatting werd vorgelezen, gaven de Nigeriaanse broeders hun uiting aan de verbondenheid met ons kerkverband. Zorgpunten in Nigeria zijn de armoede, de zuigkracht van de charismatische kerken en de dreiging van de terreur van Boko Haran. Vervolgens behandelde de Synode de ter tafel liggende rapporten van de deputaatschappen, waarover een volgende maal meer.

(wordt vervolgd)

Meliskerke,

ds. G.J.N. Moens

De Heere geeft ons nog vele goede dingen. Maar er zijn ook vele zorgen.

De gevangene in de Heere

De vragen waarop we ons in een drietal artikelen willen bezinnen, gaan over het levenseinde van de apostel Paulus. Is Paulus na zijn gevangenschap waarvan het einde van het bijbelboek Handelingen spreekt, nog weer vrijgekomen? Handelingen geeft daar geen inlichtingen over. Zijn er andere schriftgegevens die wél licht werpen op onze vraag?

Een tweede, hiermee samenhangende vraag: waar was de apostel toen hij zijn zogenaamde gevangenschapsbrieven schreef? Een derde vraag: hoe is het levenseinde van de apostel geweest? Deze drie artikelen vormen de openingsles die door ondergetekende werd uitgesproken op dinsdag 28 augustus 2012 in de Theologische School te Rotterdam.

Het slot van Handelingen

Het is al vele bijbellezers opgevallen dat het boek Handelingen tamelijk abrupt eindigt. We citeren de laatste twee verzen: 'En Paulus bleef twee gehele jaren in zijn eigen gehuurde woning, en ontving allen die tot hem kwamen; predikende het Koninkrijk Gods en lerende van de Heere Jezus Christus met alle vrijmoedigheid, onverhinderd'.

Men heeft voor het abrupte einde van dit bijbelboek in hoofdzaak twee verklaringen gegeven. Sommigen menen dat Lukas het voornemen had, drie boeken te schrijven: zijn evangelie, de Handelingen en nog een derde boek. In dat derde boek zou hij dan verder hebben willen gaan met de beschrijving van het leven van de apostel Paulus. Men heeft er in dit verband op gewezen dat hij in zijn proloog van het boek Handelingen spreekt over het eerste boek dat hij geschreven heeft. Hier gebruikt Lukas het Griekse woord

prootos. Nu betekent dit woord in het klassieke Grieks steeds de eerste in een rij van minstens drie; *proteros* betekent de eerste van twee. Dat zou betekenen dat Lukas zijn derde boek reeds in gedachten had. Maar anderen hebben erop gewezen dat het Nieuwe Testament niet in het klassieke Grieks is geschreven, maar in het koinè Grieks en dat *prootos* en *proteros* daarin niet meer zo scherp worden onderscheiden.

De tweede verklaring voor het abrupte einde van Handelingen luidt dat het einde van het boek juist helemaal overeenkomt met de bedoelde structuur en opzet. Het thema van het bijbelboek vinden we immers in hoofdstuk 1:8b: '...en gij zult Mijn getuigen zijn, zo te Jeruzalem als in geheel Judéa en Samaria en tot aan het uiterste der aarde'.

Het getuigenis van de apostelen te Jeruzalem vinden we in de hoofdstukken 2 t/m 7. Van het werk in Judea en Samaria spreken de capita 8 t/m 12. En vanaf hoofdstuk 13 beweegt het apostolisch getuigenis zich langzaam maar zeker naar wat destijds bekend stond als het uiterste der aarde, culminerend in de 'onverhinderde' prediking van de apostel Paulus in zijn huurwoning te Rome. Er is dus volgens deze verklaring geen sprake van een abrupt einde van het bijbelboek, maar van een weloverwogen afsluiting die aan het doel beantwoordt.

Paulus' situatie in Handelingen 28

De situatie in Handelingen 28 is voor geen misverstand vatbaar: Paulus is gevangen. In vers 16 lezen we: 'En toen wij te Rome gekomen waren, gaf de hoofdman de *gevangenen* over aan de overste des legers; maar Paulus werd toegelaten op zichzelf te wonen met de krijgsknecht die hem bewaarde'. Zelf vertelt Paulus drie dagen na zijn aankomst in Rome tegen de voornaamsten der Joden, die op zijn uitnodiging zijn woning bezochten, dat hij gebonden uit Jeruzalem werd overgeleverd in de handen der Romeinen. Dezen hebben hem onderzocht en wilden hem loslaten, omdat ze geen schuld des doods in Paulus vonden. Dan zegt hij: 'Maar als de Joden zulks

tegenspraken, werd ik genoodzaakt mij op de keizer te beroepen' (vers 19). Paulus besluit zijn toespraak tot de Joden van Rome met de woorden: 'Want vanwege de hope Israëls ben ik met deze keten omvangen' (vers 20). Op die keten komen we nog terug.

Het is duidelijk dat Paulus een heel korte samenvatting geeft tegen de Joden die aan zijn oproep om hem te bezoeken gehoor hebben gegeven. In feite vat hij een drama van jaren samen. De doortrapte en op geld verzotterde procurator Felix (52-60), een vrijgelaten slaaf, heeft de zaak van Paulus welbewust twee jaar lang getraineed, in de hoop er financieel beter van te worden door middel van Paulus' vrienden. Toen Porcius Festus, de opvolger van Felix van 60 tot 62, de zaak in behandeling nam en suggereerde dat Paulus misschien wel naar Jeruzalem zou willen gaan om daar ten overstaan van de stadhouder geoordeeld te worden, zag de apostel onmiddellijk het gevaar van dit voorstel in. Hij merkte op dat hij voor de rechterstoel van de keizer stond en dat hij dáár geoordeeld moest worden. Dan ziet hij geen andere uitweg meer dan zich op de keizer te beroepen (Hand. 25:11).

Zó is Paulus' situatie dus in Handelingen 28: hij is gevangen, maar tevens als gevangene in appel op de keizer. Hij is dus betrekkelijk veilig zolang zijn zaak niet is voorgekomen. Een Romeins burger die een appel op de princeps had gedaan, moest door de keizer - of althans door zijn representant - worden gehoord.

De omstandigheden van de gevangenschap

Paulus was in Rome dus een gevangene. We moeten ons realiseren dat er nogal wat verschil is tussen een modern huis van bewaring en een gevangenis uit de antieke wereld (zie A. Sizoo, "De antieke wereld en het Nieuwe Testament", blz. 137-139). In de eerste plaats werd een misdadiger in de oudheid slechts zelden veroordeeld tot gevangenisstraf. De gevangenis deed dienst als huis van bewaring, waar de gevangene verbleef tot zijn rechtzaak zou dienen. Zo werd hem het vluchten belet.

In de tweede plaats werd een gevangene bijna nooit afzonderlijk opgesloten en was de gevangenis vrijwel steeds toegankelijk voor bezoekers. Socrates wachtte in de gevangenis van Athene wekenlang op de tenuitvoerlegging van zijn vonnis en kon gedurende die tijd vele vrienden ontvangen. Zo kon ook Johannes de Doper vanuit zijn

Het oude Rome.

gevangenis twee van zijn discipelen een boodschap naar Jezus laten overbrengen. De stadhouder Felix beveelt dat niemand verhinderd mag worden Paulus in de gevangenis te bezoeken en te dienen (Hand. 24:23).

Vaak droegen twee soldaten de verantwoordelijkheid voor een gevangene. Denk aan Lukas' woorden uit Handelingen 28: '...maar Paulus werd toegelaten op zichzelf te wonen met de krijgsknecht die hem bewaarde'. Soldaat en gevangene waren aan elkaar verbonden door een keten (*halusis*). Paulus noemt zich in Efeze 6 een 'gevangene in een keten'. In Handelingen 21 had de hoofdman geboden dat men Paulus met twee ketenen zou binden. Het dragen van zo'n keten stigmatiseerde iemand natuurlijk in hoge mate. In 2 Timotheüs 1 is Paulus daarom Onesiforus erkentelijk dat deze zich 'zijner keten niet heeft geschaamd'.

Opmerkelijk is echter dat Paulus ook nog een ander woord gebruikt om zijn gevangenschap aan te duiden. Hij spreekt dan niet van ketenen, maar

van banden. Hier wordt het Griekse woord *desmos* gebruikt en niet *halusis*. Zo wenst Paulus koning Herodes Agrippa II toe dat hij en allen die hem horen zodanigen mochten worden als Hij, Paulus, is, 'uitgenomen deze banden'. Aan de gemeente van Filippi schrijft hij dat zijn 'banden in Christus' openbaar zijn geworden in het ganse rechthuis (1:13).

Dr. A. Sizoo heeft er in zijn "Uit de wereld van het Nieuwe Testament" (blz. 97) op gewezen dat er in het Romeinse rijk blijkbaar twee soorten van gevangenen-binden bestonden: één met ketenen, die een martelwerktuig op zichzelf vormden, en één met banden of touwen, waarbij men vaak aan één pols door middel van een lang, slaphangend touw aan een soldaat verbonden was. Droeg Paulus banden, dan kon hij vrijuit spreken en gesticuleren.

(wordt vervolgd)

Capelle a/d IJssel, ds. A. Moerkerken

de evangeliedienaar. Hij belijdt eigen hulpeloosheid en verlorenheid. 'Niet dat wij van onszelf bekwaam zijn iets te denken uit onszelf'. Hier spreekt de zelfkennis die vernedert en klein maakt voor God. Zo maakt Paulus duidelijk hoe de Heere Zijn dienaren gebruikt. Niets uit mijzelf, zelfs geen gedachte maar onze bekwaamheid is uit God. Paulus wijst op God als de Bron van bekwaamheid. 'Die ons bekwaam gemaakt heeft. Om te zijn dienaren des Nieuwen Testaments'. Alles is uit Hem en door Hem. De Heere bekwaamt Zijn dienaren in Zijn werkplaats door hen zondaar te doen worden maar ook te blijven. Paulus wijst daar ook op in het volgende hoofdstuk: 'altijd de doeding van de Heere Jezus omdragen' en 'wij die leven worden altijd in de dood overgegeven'. Dat is niet begeerlijk voor het vlees maar zo zal Christus schitteren Die het Leven is, zo zal Hij meer en meer verheerlijkt worden in Zijn gepastheid en genoegzaamheid voor de grootste van de zondaren. De Heere bindt de nood van de zielen op het hart, werkt indrukken van Zijn heilige toorn over de zonde en doet buigen onder het rechtvaardige oordeel. Zo bearbeit de Heere Zijn dienaren in de werkplaats van Zijn Geest en Woord opdat zij niets anders zullen weten dan Jezus Christus en Die gekruisigd. Dan valt de dienaar weg en blijft Christus over. Zalig om onder de prediking vanuit nood en dood Hem te aanschouwen. Dan wordt Hij ons een reuk des levens ten leven en schrijft de Heilige Geest Zijn dierbaarheid in ons hart en stemmen we er mee in: niets uit ons, alles uit Hem!

Ds. W. Harinck werd verrast door een toespraak van de burgemeester van de gemeente Zuidplas, de heer K.J.G. Kats. Deze memoreerde de vele werkzaamheden van ds. W. Harinck, waarin vooral zijn langdurige inzet voor Dovenzorg, Zending Gereformeerde Gemeenten, Deputaatschap Buitenlandse Kerken en de Hudson Taylorstichting werden genoemd. Als waardering voor al deze activiteiten kon de burgemeester mededelen dat de jubilaris is benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau, waarna hem de versierselen werden opgespeld. Hierna werd het woord gevoerd door ds. C. Harinck, ds. G. Clements en ouderling G.M. van Winkelen. De gemeente zong de jubilerende predikant toe de verzen 3 en 6 van de Morgenzang.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Moerkapelle

25-jarig ambtsjubileum ds. W. Harinck

Op zaterdag 21 september 2013 was het 25 jaar geleden dat ds. W. Harinck in de gemeente Kapelle-Biezelinghe door zijn vader werd bevestigd tot predikant. Om in verband hiermee de trouw van de HEERE te gedenken, heeft de kerkenraad van de gemeente Moerkapelle een dienst belegd, waarin zijn predikant, ds. W. Harinck het Woord bediende.

ds. W. Harinck

Ds. W. Harinck koos als tekst voor de prediking 2 Korinthe 3 : 5, "Niet dat wij van onszelven bekwaam zijn iets te denken, als uit onszelven; maar onze bekwaamheid is uit God."

Het thema van de prediking was "Bekwaamheid van God", dat werd uitgewerkt in twee gedachten:

1. Niets uit ons; 2. Alles uit Hem.

Paulus beantwoordt hier de zwaarwegende vraag uit het voorgaande hoofdstuk: 'en wie is tot deze dingen bekwaam?' (2 Kor 2:16). Een evangeliedienaar moet een goede reuk van Christus zijn. Paulus zal gedacht hebben aan het werk van de priester bij het reukofferaltaar. Zo wordt de die-

naar van het Evangelie geroepen om in een ondergaande wereld, vol van stinkend zondebederf, een goede reuk van Christus te zijn. Zondaren moeten tot God bekeerd worden. Wanneer Paulus over dat grote werk van de Heere in zondaarsharten nadenkt, moet hij zeggen: 'wie is tot deze dingen bekwaam'. Hij maakt de vergelijking tussen steen en vlees. Onder de prediking moet er in de harten geschreven worden. Maar wie kan er schrijven in steen? Dat is onmogelijk met inkt. Dat kan alleen door de Geest van de levende God. Paulus denkt ook aan de opdracht van

“Het grote huis”, dr. Ewald Mackay; uitg. De Banier, Apeldoorn; 2013; ISBN 978 90 336 34437, 128 blz.; € 9,95.

In deze uitgave is een aantal tamelijk uiteenlopende teksten gebundeld onder de titel “Het grote huis, Christelijke geloofstraditie in een (post)moderne wereld”. De auteur, dr. Ewald Mackay, is docent geschiedenis, cum a en filosofie aan de Driestar Hogeschool.

In kort bestek worden onmiskenbaar belangrijke zaken aan de orde gesteld. Zowel de moderniteit die de rede centraal stelt, als de postmoderniteit die elk geloof in een vaste waarheid afwijst, plaatsen ons immers voor forse uitdagingen.

Als in de ondertitel gesproken wordt van de christelijke geloofstraditie is de vraag natuurlijk wel relevant welke christelijke traditie bedoeld wordt. Gaat het om de rooms-katholieke traditie of de oosters-orthodoxe, om de vrijzinnige traditie of om de reformatorische? Dat maakt natuurlijk wel een groot verschil.

Op die cruciale vraag wordt echter geen antwoord gegeven. Je krijgt de indruk dat de auteur dergelijke verschillen niet relevant vindt. Hij spreekt over een christelijke beschaving die bijna tweeduizend jaar in Europa gebloeid heeft. Over de Middeleeuwen wordt voornamelijk in positieve termen gesproken. De bisschoppen stonden in de lijn van de apostolische successie. De Reformatie leverde niet meer dan een noodkerk op, naast de rooms-katholieke kathedraal van Europa.

Dat is wel een heel andere benadering van Rome dan onze belijdenis laat zien. Maar je krijgt niet de indruk dat de gereformeerde belijdenis veel bijgedragen heeft aan de bezinning over de thema's die in dit boek aan de orde komen. Elke verwijzing daarnaar ontbreekt althans. En als af en toe iets over de reformatorische kring gezegd wordt, is dat veelal in afkeurende zin.

Tegen deze achtergrond is het ook niet opvallend dat een anglo-katholiek als C.S. Lewis veelvuldig en in positieve zin wordt geciteerd. In het grote huis van de christelijke traditie, zoals Mackay dat voor ogen staat, past heel veel, al neemt hij sommige elementen niet over. Bepaalde vormen

van theologisch antisemitisme bijvoorbeeld. Maar daar blijft het dan ook bij. Een dergelijk confessioneel relativisme zou je van een docent van de Driestar Hogeschool toch eigenlijk niet verwachten. Dat veel christendom een christendom is van de brede weg in plaats van het smalle pad, komt bij hem niet aan de orde. Het grote huis van de christelijke traditie „is een royaal huis waarin we op een brede en katholieke manier denken in plaats van elkaar onderling bevechten”, zo luidt de slotconclusie van het boek. Overigens bevat het boek ook heel waardevolle dingen. Bijvoorbeeld over het onderwijs. ‘De leraar zoekt de verwondering van de leerling te wekken voor Gods voorstelbaar mooie schepping’, zo lezen we. De schrijver bepleit dat christelijke scholen tegenover allerlei onderwijsvernieuwingen meer een tegengeluid laten horen. Docenten moeten de traditie der eeuwen zoeken en het meesterschap in hun vakgebied. Maar ook dan rijst weer de vraag: welke traditie?

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

“De Christen in de eenzaamheid”, Charles Reade; uitg. Tarweakker, Goudswaard; ISBN 97894-9145911-5; 427 blz.; € 32,50.

In het boek “De Christen in de eenzaamheid” spoort Charles Reade onophoudelijk aan om te bedenken de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn. In de thema's die Reade behandelt, is steeds deze rode draad te zien: Verheft uw harten tot God. Richt uw gedachten hemelwaarts, want hier beneden is het niet. De wereld zoekt onze ondergang, maar God zoekt ons behoud: ‘Ontwaak, o mijn ziel, roep uw verstrooide gedachten bijeen; verzamel uw dwalende begeerten, en bepeins met diep ontzag de dingen der eeuwigheid’ (blz. 21).

Charles Reade (1776-1841) is een onbekende puritein. Hij was waarschijnlijk,

zegt de hertaler Johan A. Bunt, geen predikant, ‘maar lid van een puriteins kerkgenootschap binnen of buiten de Anglicaanse Kerk’. Dat moet een vreemde (en volstrekt onbekende) constructie zijn geweest: een puriteins kerkgenootschap binnen of buiten de Anglicaanse Kerk. Volgens de informatie die Bunt wist te bemachtigen, was Reade koopman of groothandelaar (merchant). Hij was echter ook brochureschrijver (pamphleteer), en schrijver van enkele boeken. Het boek “De Christen in de eenzaamheid” (Christian retirement) verscheen in 1841 en werd reeds in 1861 in het Nederlands vertaald. Bunt zette het opnieuw vanuit de Engelse taal over.

Het boek bevat 79 meditatie over uiteenlopende onderwerpen, zoals: schepping, zondeval, eenzaamheid, ongelof, het ware geluk, bekering en de inwonende zonde. Elke overdenking wordt afgesloten met enkele dichtverzen van de auteur, die soms meer en soms minder, aansluiten bij het behandelde onderwerp.

Het doel van Reade met dit boek is eenvoudig, zegt hijzelf. ‘Om aan te sporen tot zelfonderzoek en gebed, en om op te wekken tot een naarstig onderzoek van het Woord Gods’. Hij hoopt dat hem het voorrecht wordt geschonken ‘om in de heilige eenzaamheid van de Christen binnen te treden, om hem onder de zegen Gods te leiden tot een nauwere gemeenschap met zijn eigen hart en met Jezus, zijn geprezen Zaligmaker’.

Daaruit mag niet de conclusie worden getrokken dat iedere christen de Zaligmaker kent, want bekering is nodig, beklemtoont Reade. Voor Christus is in het hart van een natuurlijk mens geen plaats. Jezus staat echter aan de deur en Hij klopt. ‘En vliegt ieder hart niet open om de hemelse Gast te ontvangen? Helaas, neen! De satan plaatst een driedubbele sluitboom van ongelof, hoogmoed en vooroordeel, terwijl de aangeboren zonde, die bevreesd is haar geliefkoosde genoegens te zullen verliezen, alle pogingen in het werk stelt, om zulk een liefderijke Vriend niet binnen te laten’ (blz. 119). Nodig is, zegt Reade (in een overdenking over de bekering): vrijmachtige genade en almachtige kracht Gods. ‘Als de genade het hart van de zondaar opent, dan worden alle krachten der ziel gewillig gemaakt, om de overwinnende Zaligmaker te ontvangen, en te erkennen dat Hij de Heere is. Oude, geliefkoosde zonden worden nu hatelijk; lievelingslusten worden als adderengebodsels’. ‘Deze wonderbare verandering’ is nodig, en geschiedt ‘bij de bekering van de zondaar door de kracht van de Heilige Geest’.

De wedergeboren zondaar heeft veel

werk, zegt Reade. Nergens laat hij de ware christen met rust. Hij spoort aan tot de goede strijd, tot een gelovig volharde tot het einde toe, tot het wederstaan van de inblazingen van de boze. Hij zegt daarvan eenvoudig: 'Dit is het slagveld'. Kan een christen staande blijven op dit slagveld, overwinnen zelfs? Onmogelijk, zegt hij onomwonden. 'Ik zou evengoed de rukwind in zijn loop kunnen stuiten of de watervloed kunnen tegengaan. Toch moet ik hem (de satan) wederstaan door geloof en gebed, anders zal ik daardoor omkomen. Alle voldoende hulp wordt

mij geboden. Jezus heeft gezegd: 'Mijn genade is u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht' (blz. 266). Het is jammer dat Bunt bij de hertaling van dit indrukwekkende boek niet meer rekening heeft gehouden met het feit dat de lezer in 2013 een andere is dan in 1841. Zonder veel moeite had er op integere wijze iets gedaan kunnen worden aan verouderde en onbekende uitdrukkingen, aan lange zinnen en lange alinea's (soms van tien regels of meer).

Lieren,

J. van 't Hul

FACTUUR ABONNEMENTSGELD

Een dezer dagen treffen de zelf-betalende abonnees een acceptgiro aan voor de betaling van het abonnementsgeld over de periode oktober 2013 t/m 31 maart 2014. Het abonnementsgeld over deze periode bedraagt € 12,-. Bedragen boven de € 12,- worden bij de verwerking geboekt als overbetaling. Voor de vele overbetalingen die wij steeds mogen ontvangen zeggen wij u hartelijk dank! Het positieve exploitatiesaldo van De Saambinder komt ten gunste van de Emerituskas.

Wilt u bij uw betaling gebruik maken van de acceptgiro en deze betaling a.u.b. **vóór 18 oktober 2013** uitvoeren? Met een tijdige betaling helpt u ons heel erg. Er zijn meer dan 18.000 abonnees en het versturen van betalingsherinneringen kost tijd en geld! Bij niet-tijdige betaling moet daarom

€ 2,- aan extra (invorderings)kosten in rekening gebracht worden.

Vanwege de nieuwe eisen aan het betalingsverkeer wordt op de acceptgiro niet meer het bankrekeningnummer gevraagd, maar het zgn. IBAN (International Bank Account Number). Het IBAN bestaat uit 16 karakters waarvan het eerste gedeelte een code is voor uw bank, gevolgd door uw bankrekeningnummer. U kunt uw IBAN vinden op uw rekeningafschrift.

Indien u via automatische overschrijving of via internetbankieren betaalt, wilt u er dan voor zorgen dat de betaling wordt overgemaakt naar IBAN: NL11INGB0000064327 t.n.v. De Saambinder te Woerden onder vermelding van het betalingskenmerk en/of het debiteurnummer?

L.J. Goud,
penningmeester De Saambinder

KERKNIEUWS

BEROEPINGSWERK

AANGENOMEN

Naar Leerdam: ds. J. Schipper te Dirksland, die bedankte voor Borssele.

BEROEPEN

Te Carterton (Nieuw-Zeeland):
ds. L. Terlouw te Barendrecht;
Te Oostkapelle:
ds. W. Harinck te Moerkapelle;
Te Leiderdorp: ds. G. Clements te Gouda;
Te Lelystad:
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;

Te Lethbridge (Canada):
ds. G. Bredeweg te Barneveld-Zuid;
Te Vlaardingen:
ds. W. Visscher te Amersfoort;
Te Wageningen:
ds. G. van Manen te Elspeet.

BEDANKT

Voor Grand Rapids (VS):
ds. L. Terlouw te Barendrecht;
Voor Rock Valley (VS): ds. A.H. Verhoef
te St. Catharines (Ontario-Canada);
Voor Tholen:
ds. G. Bredeweg te Barneveld-Zuid.

PASTORIEZORGEN

In memoriam mevrouw Elshout

Op dinsdagavond 24 september is in de leeftijd van 91 jaar overleden: *Elfriede Irmgard Ilse Elshout-Melzian*. Sinds 10 augustus 1991 weduwe van ds. Arie Elshout.

Als haar kleinzoon is mij door de redactie gevraagd hierover enkele woorden te schrijven. U zult begrijpen dat ik hier graag aan voldoe. Dit ter nagedachtenis aan een grootmoeder die op mij en op de overige kleinkinderen, en zeker ook op haar eigen kinderen een blijvende indruk heeft gemaakt. In de weg van Gods voorzienigheid hebben mijn grootouders elkaar ontmoet in Duitsland. Mijn grootvader was daar in oorlogstijd te werk gesteld en kwam via een baptistengemeente te Braunschweig in contact met de familie Melzian, en zo met zijn latere vrouw, Elfriede. Op 18 mei 1945 zijn zij in het huwelijk getreden. De inburgering van oma in Nederland verliep, zo kort na de oorlog, zeer moeizaam. Haar Duitse afkomst zorgde voor veel weerstand. Toch heeft ze haar plaats gevonden in ons land en uiteindelijk ook in onze gemeentekring. Dat laatste is voor haar niet eenvoudig geweest gezien het feit dat haar kerkelijke wortels in een totaal andere cultuur lagen. Op een heel eigen wijze heeft ze dan ook haar plaats ingenomen in ons kerkelijk leven. Enerzijds in hartelijke verbondenheid, anderzijds met een bepaalde eigenheid die niet iedereen begreep. Voor mijn grootvader is ze tot grote steun geweest in de vele jaren dat hij dienen mocht in de verschillende gemeenten, hier en overzee. Op 10 augustus 1991 werd de huwelijksband die op zo'n bijzondere manier tot stand was gekomen, ook op een bijzondere wijze verbroken, waar mijn grootvader volkomen onverwacht uit het leven werd weggenomen tijdens een werkbezoek in Izi. Deze slag is oma onnoemelijk zwaar gevallen. Toch heeft de Heere haar al die jaren staande willen houden. De laatste jaren in Nebo zijn in lichamelijk opzicht moeitenvol geweest. Het is een langzaam proces van afbraak geworden, waarbij ze stukje bij beetje in moest leveren. De scherpste van geest die zo kenmerkend voor haar was, heeft ze echter tot het laatst toe mogen behouden. Daarnaast heeft ze ook, juist in deze laatste levensfase, meer dan eens mogen spreken van de hoop die in haar was. Haar laatste jaren werden getekend door wachten. Dat viel haar soms zwaar. Toen het enige tijd geleden naar het einde leek te gaan, maar er toch weer een verbetering optrad, zei ze tegen mij: 'nu moet ik genade krijgen om het er mee eens te zijn dat het einde niet gekomen

is'. De laatste woorden die ze sprak op haar sterfbed, voordat ze nagenoeg onbereikbaar werd, waren de woorden van Psalm 17 : 8 'maar blij vooruitzicht dat mij streelt, ik zal ontwaakt Uw lof ontvouwen, U in gerechtigheid aanschouwen, verzadigd met Uw Goddelijk beeld'.

We mogen dan ook geloven dat ze haar wens verkregen heeft. Ze laat een lege plaats na bij allen die haar lief waren, maar ook een getuigenis hoe goed het is om de Heere te vrezen; en dat zij die het van de Heere verwachten niet beschaamd zullen uitkomen. Daar getuigen ook de woorden boven de rouwkaart van. Woorden die van grote betekenis voor haar zijn geweest: Doch de HEERE is mij geweest tot een Hoog Vertrek, en mijn God tot een Steenrots mijner toevlucht. (Psalm 94 : 22). De God der geslachten gedenke aan Zijn verbond en geve de blijken van Zijn genade en trouw te ervaren ook in het late nageslacht.

Sliedrecht,

ds. A.T. Huijser

■ BEVESTIGING EN INTREDE KANDIDAAT J. VAN LAAR TE RIJSSSEN-WEST

Donderdag 5 september 2013 was voor de gemeente van Rijssen-West een dag van grote betekenis. Toen mocht kandidaat J. van Laar in de middagdienst bevestigd worden als herder en leraar van onze gemeente en in de avonddienst intrede doen. Beide diensten werden gehouden in de Noorderkerk.

Bevestiging

Ds. L. Blok bediende het Woord n.a.v. Openbaring 22:16a; "Ik, Jezus, heb Mijn engel gezonden om ulieden deze dingen te getuigen in de gemeenten." Het thema van de preek was: *Het ambt van de dienaar des Woords*, nader uitgewerkt in: 1. De Zender; 2. De gezondene; 3. De zending.

In de eerste plaats werd de gemeente bepaald bij de woorden "Ik Jezus." Daarbij werd gewezen op de inhoud van deze Naam en het werk der zaligheid aan Hem toebetrouwd vanuit de eeuwigheid. Christus heeft van eeuwigheid betuigd: "Ik kom". Hij is gekomen en heeft in de weg van kribbe tot kruis de hitte van Gods gramschap geblust met de prijs van Zijn dierbaar bloed. Ook het zenden en ontvangen van een herder en leraar ligt in Zijn hand.

In de tweede plaats wordt gesproken over "de gezondene". In het tekstgedeelte wordt gesproken over "Mijn engel." Gods Woord noemt dienaren niet alleen engelen maar ook: sterren, vissers, wachters, herders enz. Het formulier om

de dienaren des Woords te bevestigen spreekt van "Huisverzorgers Gods". Deze gezanten hebben echter geen engelen-natuur. Het zijn mensen; kinderen van de gevallen Adam.

Ten slotte wordt gewezen op "de zending van Gods knecht." De dienaren mogen getuigen van het grote werk Gods. Zij mogen de dienst des Heeren aanprijzen. Ze moeten wet en Evangelie verkondigen en de mens, die ten diepste een vijand van God en de zaligheid is, wijzen op zijn volle verantwoordelijkheid, maar ook op de dierbaarheid van de Zaligma-ker.

Na het lezen van het "Formulier om te bevestigen de dienaars des Woords" antwoordde kandidaat J. Van Laar op de gestelde vragen met een plechtig: "Ja ik, van ganser harte". Onder het zingen van Psalm 132:6 knielde hij neer onder de geopende Bijbel. Aan de handoplegging namen deel: ds. C.A. van Dieren, ds. A. Schreuder, ds. A. Moerkerken, ds. G.J. van Aalst, ds. G. Pater en ouderling K.H. de Heer. Hierna werd de tot predikant bevestigde kandidaat staande Psalm 20:1 toegezongen.

Ds. Blok sprak ten slotte de nieuwe herder en leraar, mevr. Van Laar en hun kinderen, kerkenraad en gemeente in hartelijke bewoordingen toe, waarna de dienst werd beëindigd.

Intrede

In de avonddienst verbond ds. J. van Laar zich aan de gemeente met de woorden uit Psalm 25:4 en 5: "HEERE! maak mij Uw wegen bekend, leer mij Uw paden. Leid mij in Uw waarheid, en leer mij, want Gij zijt de God mijns heils; U verwacht ik den gansen dag."

Het thema van de preek luidde: *Het gebed van David*. Dit werd nader uitgewerkt in: 1. Zijn vraag om onderwijs; 2. Zijn vraag om leiding; 3. Zijn Bron van verwachten. Nadat ds. Van Laar kennis gegeven had hoe de Heere hem n.a.v. Ex. 32:34 geleid heeft in het moeten aannemen van het beroep, mocht hij zijn arbeid als herder en leraar aanvangen. Hij wees erop dat het werk van een dienaar des Woords niet kan zonder de bede uit Psalm 25. David zocht de toevlucht niet bij mensen. In vers 1 lezen we: "Tot U, o HEERE! Hef ik mijn ziel op." Het is groot om zo, met een hartgrondig gebed om hulp, te mogen naderen tot de Heere. Dit is ook in de gemeente onmisbaar. David vraagt: "Laat mij niet beschaamd worden." Hij had door genade mogen leren dat allen die de Heere verwachten niet beschaamd zullen worden en riep de Heere aan Die de Onveranderlijke blijft, Hij vraagt verder: "HEERE! maak mij Uw wegen bekend, leer mij Uw paden." Het is een bede om

onderwijs van de Heere. "Uw wegen", d.w.z. de weg van de Heere, door Woord en Geest bekendgemaakt. De dominee wenst dat de Heere zo wil werken onder jong en oud, ook op de catechisatie. Daarom: "Leer mij Uw paden." Paden zijn smaller dan wegen, zijn moeilijker begaanbaar. Paden zien dan ook op een nauwe omgang met de Heere. Om als een hulpeloze aan de Heere verbonden te worden en te mogen horen dat er hulp is besteld bij een Held. Daarvoor is het gebed nodig. Hierna wordt de gemeente bepaald bij de vraag om leiding. "Leid mij in Uw waarheid." Zoals een blinde volkomen afhankelijk is van een ander, zo is een mens, ook een predikant, volkomen afhankelijk van de Heere. Het is genade om meer en meer in Gods weg geleid te worden door Woord en Geest. De Heere gaat nog door met Zijn werk, hoewel een mens er van zichzelf niet naar zoekt en niet om vraagt. Het welbehagen des Heeren gaat echter door.

Ten slotte bepaalt ds. Van Laar zijn gehoor bij "de Bron van verwachten". David zegt: "Gij zijt de God mijns heils". Heil doet denken aan de Heiland, de Zaligmaker, Die verlost van het grootste kwaad en brengt tot het hoogste goed. Dat begint met ontdekt te worden aan de hulpeloosheid. Dan wordt gevraagd naar een Zaligmaker. Dat is de weg van de Drieenige God. David mocht zeggen: "U verwacht ik." Verwachten is geen wachten, maar uitzien naar genade. Het is Gods goedheid om mensen, die alles verzon- digd hebben, te onderwijzen. Daarom stuurt de Heere nog verkondigers.

Na de prediking sprak ds. Van Laar een persoonlijk dankwoord tot zijn bevestiger en vele anderen. Hierna worden de dominee, zijn vrouw en kinderen achter-eenvolgens hartelijk toegesproken door: de consulent ds. C.A. van Dieren namens de Classis Rijssen, de PS-Oost en de plaatselijke kerken; ds. P. Melis namens het Curatorium; student H.A. van Zetten namens de studenten van de Theologische School; burgemeester A. Hofland namens de gemeente Rijssen-Holten en door ouderling K.H. de Heer namens kerkenraad en gemeente. Daarna werd de dominee staande Psalm 25:7 toegezongen. Daarna legde hij als eigen herder en leraar de zegen op de gemeente.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Rijssen-West

■ BEVESTIGING EN INTREDE KANDIDAAT C. VAN RUITENBURG TE KRIMPEN A/D IJSSEL

Woensdag 11 september 2013 was een bijzondere dag voor onze gemeente.

Na een vacante periode van slechts drie maanden mocht kandidaat C. van Ruitenburg bevestigd worden als herder en leraar van onze gemeente. Het past ons wel te zeggen met Psalm 126: *De HEERE heeft grote dingen bij ons gedaan; dies zijn wij verblijd.*

De bevestigingsdienst werd geleid door ds. P. van Ruitenburg. Hij mocht zijn broer inleiden tot zijn dienstwerk. Het uitgangspunt voor de prediking in deze dienst was Handelingen 13:3: *Toen vasten en baden zij, en hun de handen opgelegd hebbende, lieten zij hen gaan.* Het thema - de bevestiging van Bárnabas en Paulus - werd in drie gedachten uitgewerkt.

1. Waar die bevestiging plaatsvond. Bárnabas en Paulus zijn te Antiochië. Bárnabas was uitgezonden door de gemeente te Jeruzalem. Hij reisde het land door tot Antiochië toe. Daar verblijdde hij zich in het werk des Heeren, dat in die gemeente openbaar mocht komen. Het was voor hem aanleiding om Paulus te Tarsen op te zoeken en hem naar Antiochië te brengen. Daar gekomen zijnde en in die gemeente gearbeid hebbende, sprak de Heilige Geest: *Zondert Mij af beide Bárnabas en Saulus tot het werk waartoe Ik hen geroepen heb* (vs. 2). Hoe de Heilige Geest dat bekend gemaakt heeft, staat niet in de Bijbel, maar het was de gemeente wel duidelijk. Want de gemeente gaat vasten en bidden alvorens zij Bárnabas en Paulus laten gaan. En evenals de Heilige Geest gesproken had in vers 2, zendt Hij Bárnabas en Paulus ook uit (vers 4). Het is alles het werk van God de Heilige Geest, Die Zijn dienaren zendt wanneer Hij wil en tot wie Hij wil. Dat werk gaat nog door, onwederstandelijk.

2. Waarom er gebeden en gevast werd. Het vasten ziet erop dat het een boetedag was voor de gemeente. De bevestiging van een predikant is geen feestdag, hoewel er gepaste vreugde mag zijn. Maar het behoort een dag van verootmoediging te zijn: wie zijn wij dat Gij ons tot hiertoe gebracht hebt? Het bidden is noodzakelijk voor de eigen predikant: voor zijn lichamenlijk, psychisch en geestelijk welzijn. Wie is immers tot deze dingen bekwaam? De gemeente krijgt een onvolmaakt mens – en geen engel – tot predikant. Dat er voor hem gezocht zou mogen worden.

3. Wat betekenis van de handoplegging is tijdens deze bevestiging. In het Oude Testament is sprake van zalving bij de bekwaammaking tot een ambt. Denk aan de zalving van David door Samuël. In het Nieuwe Testament komen we de handoplegging tegen. De nieuwe predikant wordt zo de zegen meegegeven. Het ziet ook op het werk van de Heilige

Geest: niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden. Mogen we hier ook niet de lijn doortrekken naar de grote Ambtsdrager, de Heere Jezus Christus, Die 'de handen opgelegd' kreeg van Zijn Vader naar de woorden van Jesaja: De Geest des HEEREN Heeren is op Mij..., om de armen het Evangelie te verkondigen.

Na het lezen van het bevestigingsformulier, spreekt kandidaat Van Ruitenburg de woorden: Ja ik, van ganser harte. Het is een bijzonder moment als hij, geknield onder de geopende Bijbel, zegenwensen meekrijgt van de broeders die aan de handoplegging deelnemen. Naast ds. P. van Ruitenburg, waren dat ds. A. Moerkerken, ds. G.J. van Aalst, ds. L. Blok, ds. M. Joosse, ds. W. Silfhout en ouderling M.J. de Vries.

In de intrededienst bepaalde ds. C. van Ruitenburg de gemeente bij 1 Korinthe 1:21: Want nademaal in de wijsheid Gods de wereld God niet heeft gekend door de wijsheid, zo heeft het Gode behaagd, door de dwaasheid der prediking zalig te maken die geloven. Het thema - wijsheid en dwaasheid - werd in twee hoofdgedachten uitgewerkt.

1. Wijsheid van de wereld. Korinthe was een goddeloze stad, waarin door Gods goedheid een christelijke gemeente mocht worden gesticht. Helaas ontstonden er in de gemeente partijenschappen (ik ben van Paulus, ik ben van Apollos, enz.). In die omstandigheden is de opdracht aan Paulus om het Evangelie te verkondigen. De waanwijsheid van de wereld acht dat Evangelie voor dwaasheid (vers 18). Misschien zijn er nu ook mensen in de gemeente die uitzien naar welsprekendheid van de dienaar en naar een verhaal van woorden, maar die het niet om de

inhoud te doen is. Ernstig vermaant ds. Van Ruitenburg dat we dan betonen een vijand van het kruis van Christus te zijn. Het is zijn begeerte om juist dat kruis te prediken. Dat is ook de opdracht van zijn Zender.

2. Dwaasheid van de prediking. Wat een wonder dat vijanden van het kruis van Christus nog met God verzoend kunnen worden. Het is het werk van Gods Geest, Die overtuigt van zonden, gerechtigheid en oordeel. Onder de dwaasheid van de prediking moeten we volgens de kanttekening verstaan: *de prediking van de gekruiste Christus, die de wereldse mensen voor dwaasheid houden.* Bij zo'n prediking is de gemeente gebaat. Ds. Van Ruitenburg besluit dat het zijn begeerte is om het kruis van Christus zo hoog op te houden dat iedereen het zien kan, maar het ook zo laag te houden dat iedere in zichzelf ellendige erbij kan.

Na de prediking spreekt ds. Van Ruitenburg hartelijke woorden aan zijn vrouw en kinderen, familie en vrienden, kerkenraad en gemeente. Wederkerig wordt hij toegesproken door ds. W. Silfhout namens de classis Rotterdam en de Particuliere Synode Zuid-West, door ds. B. van der Heiden namens het Curatorium, door student H. van der Heiden namens de studenten van de Theologische School, door ds. D. Heemskerk namens de HHG te Ouderkerk aan den IJssel, door wethouder A. Prins namens de burgerlijke gemeente en tenslotte door ouderling M.J. de Vries namens de kerkenraad en gemeente. Nadat ds. Van Ruitenburg aansluitend is toegezongen Psalm 90:9, besluit hij de dienst door het opleggen van de zegen op de gemeente.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Krimpen a/d IJssel

BERICHTEN

■ OPEN DAG EVANGELISATIEPOSTEN

Iedereen is hierbij uitgenodigd om op zaterdag 12 oktober een evangelisatiepost te bezoeken in een van de volgende steden: Alkmaar, Amsterdam, Emmen, Leeuwarden, Tilburg, Merksem (België), Rotterdam, Den Haag, Utrecht (Leidsche Rijn). Op iedere post is er een aantrekkelijk programma voor jong en oud. Zo kunt u kennismaken met het werk op een evangelisatiepost en ook blijf geven

van uw meelevens met het evangelisatiewerk vanuit onze gemeenten. Hartelijk welkom! Zie voor meer gegevens op www.evagg.nl of www.bijbelcentrum.nl of bel voor info 0640360546.

■ REGIOAVOND BOND VROUWENVERENIGINGEN IN WAGENINGEN

Op **donderdag 10 oktober** wordt door de Bond van Vrouwenverenigingen een regioavond belegd in het kerkgebouw

van de Gereformeerde Gemeente te Wageningen, van Uvenweg 13. Spreker: ds. A. Verschuure over "De Voorzienigheid". Aanvang: 19.30 uur. Leiding: ouderling L.J.C. Kleppe. Iedereen is van harte welkom.

■ OPROEP GASTEN VOOR VAKANTIEWEEK IN LUNTEREN

In de vakantieweek voor mensen met een lichamelijke beperking zijn nog enkele plaatsen beschikbaar! Het betreft de week van **12-19 oktober** in 'Het Bosgoed' te Lunteren.

Voor verdere informatie en aanmelding: cvb.gasten.lb@vrouwenbondgergem.nl of 033-2863366.

■ VERKOPINGEN

Barendrecht

Verkoping vanuit de Geref. Gemeente te Barendrecht, op **zaterdag 5 oktober**, van 9.30-14.30 uur, in de loods van de firma Kraaijeveld Groente & Fruit te Ridderkerk, Handelsweg 208 (ingang). Tevens is er een rommelmarkt. Voor de kinderen is er ook een en ander te doen. Om 13.45 uur is er een veiling bij opbod.

Ede

Markt en tweedehands kinderklleding-verkoop op **vrijdag 11 oktober**, van 15.00-20.00 uur, in de nieuwe Petrakerk van de Gereformeerde Gemeente te Ede, hoek Lunterseweg/Krommesteeg). Opbrengst t.b.v het bouwfonds.

Leiderdorp

Verkoping, te organiseren door de vrouwenvereniging Dorcas te Leiderdorp, op **zaterdag 12 oktober**, van 10.00-12.00 uur, in het verenigingsgebouw Irene, Hoofdstraat 82, aldaar.

Opheusden

Verkoping, te organiseren door de vrouwenvereniging Thuisfront te Opheusden, op **zaterdag 5 oktober**, van 10.00-14.00 uur, in en om de zalen van de kerk van de Geref. Gemeente, aldaar, Reigerstraat 11. De opbrengst is voor zending en evangelisatie.

Scherpenzeel

Verkoping, te organiseren door de vrouwenvereniging Dorcas te Scherpenzeel, op **zaterdag 12 oktober**, van 10.00-14.30 uur, bij de nieuwe kerk van de Geref. Gemeente, aldaar, Renes 121. De opbrengst is voor zending en evangelisatie.

■ ZANG- EN VERTELMIDDAG IN RIJSSEN

Traditionele zang- en vertelmiddag, in het bijzonder voor mensen met een verstandelijke beperking, te organiseren

door het Noordermannenkoor uit Rijsen, Molenstalweg 21, op **zaterdag 12 oktober**, aanvang 14.00 uur, in de Noorderkerk, aldaar. Bijbelvertelling door dhr. W. Visser uit Nunspeet.

Begeleiding koor- en samenzang door organist Rick Kusters. Collecte t.b.v. vakantieweken gehandicapten.

■ ZANGAVONDEN

Boskoop

Kinderzangavond op **vrijdag 11 oktober**, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Boskoop, Mendelweg 20, m.m.v. de kinderkoren de Jonge Lofstem uit Berkenwoude, Jong Sursum Corda uit Gouda en de Jonge Ichtusklinken uit Boskoop. Verhaal door dhr. A. Karels. Collecte voor de Bond tegen vloeken

Doetinchem

Samenzangavond (met CD-presentatie) op **vrijdag 18 oktober**, aanvang 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Doetinchem, Bezelhorstweg 54, m.m.v. het gemengd koor God alleen de eer uit Terwolde-de Vecht, orkest Sjamacha en kinderkoor Sjofar.

Appelwoord door vertegenwoordiger van de Spaanse Evangelische Zending. Collecte voor de SEZ.

Heusden

Psalmzangavond op **zaterdag 5 oktober**, aanvang 19.30 uur, in de Grote Kerk te Heusden., m.m.v. de Betuwse bovenstemgroep en Pieter Heykoop, orgel. Algehele leiding: ds. J. van Rijswijk.

Ridderkerk

Psalmzangavond op **zaterdag 12 oktober**, aanvang: 19.30 uur, in de Singelkerk te Ridderkerk, m.m.v. de bovenstemgroep Oud-Beijerland en organist Pieter Heykoop. Opening, meditatie en sluiting: ds. C. van Krimpen. **Collecte voor Stichting Ontmoeting.**

Zaltbommel

Koor- en samenzangavond op **zaterdag 12 oktober**, aanvang: 19.30 uur, in de Sint Maartenskerk te Zaltbommel, m.m.v. mannenkoor Rehoboth uit Geldermalsen, het gemengd koor Viva Vox uit Elspeet en organist Arie Kortleven. Opening en sluiting: ouderling C.A. Overheul.

■ REÛNIE JEUGDVERENIGING BEEKBERGEN

Reünie voor oud-leden jeugdvereniging Sola Scriptura uit Beekbergen t.g.v. 50-jarig jubileum op **vrijdag 18 oktober**, in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente, aldaar, Ruitersmolenweg 29. Aanvang maaltijd: 18.00 uur, aanvang

tweede gedeelte: 20.00 uur. Aanmelden: jubileumbeekbergen@gmail.com of: 06-29822146, onder vermelding van welk gedeelte van de bijeenkomst men wil bezoeken.

■ CONTACTGROEPEN HELPENDE HANDEN

Helpende Handen organiseert dit najaar weer verschillende contactgroepbijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomsten is er voor jongeren en volwassenen met een beperking, hun ouders en verwanten, gelegenheid voor ontmoeting en het uitwisselen van ervaringen. U en jij zijn van harte welkom!

* **Zaterdag 26 oktober** wordt er voor jongeren die het Praktijkonderwijs gevolgd hebben een jongerendag georganiseerd in de omgeving van Kootwijkerbroek. Er wordt o.a. een rondrit met een huifkar gemaakt.

***Donderdagavond 14 november** houdt de contactgroep **Spina bifida** een avond over het thema 'Levensvragen'. Mevr. J. Kranendonk-Stolk zal hierover met de jongeren in gesprek gaan. De ouders zullen over hetzelfde onderwerp nadenken.

* De contactgroep **Gedragsproblemen** organiseert drie avonden over het thema 'Godsdienstige opvoeding van kinderen en jongeren met autisme'. Op **donderdagavond 14 november** in Apeldoorn, op **donderdagavond 21 november** in Gouda en op **dinsdagavond 3 december** in Kapelle.

* **Zaterdag 23 november** wordt voor mensen die betrokken zijn bij iemand met epilepsie een bijeenkomst gehouden in Woerden. In deze bijeenkomst zal W. Otte ingaan op zijn proefschrift over hersenschade door epilepsie.

* Voor mensen met een **lichamelijke beperking** wordt diezelfde dag, **23 november**, een bijeenkomst gehouden over mantelzorg. Voorafgaand aan deze lezing zal ds. M. Karens een meditatie houden. Deze bijeenkomst wordt gehouden in Werkendam.

* Ouders van kinderen met een **ernstig meervoudige beperking** zijn **woensdag 4 december** welkom in Woerden. Tijdens deze (her)start bijeenkomst zal de familie Regterschot vertellen over haar ervaringen.

* Het thema 'Vriendschap' staat centraal tijdens de jongerendag voor jongeren met autisme en een bovengemiddelde intelligentie. Deze bijeenkomst zal **zaterdag 7 december** gehouden worden in Woerden.

Voor meer informatie en aanmelden kunt u terecht op: www.helpendehanden.nl/ contactgroepbijeenkomst. U kunt ook mailen naar info@helpendehanden.nl of bellen naar 0348 48 99 70.

■ CONTACTDAG STICHTING WINSTUITVERLIES

Contactdag van deze stichting op **zaterdag 16 november**, aanvang 10.30 uur, ontvangst vanaf 10.00 uur, in de Bethlehemkerk te Woerden, Oudelandseweg 50.

Deze dag is bedoeld voor u/jij die, met of hersteld van kanker, troost en steun zoekt in Gods Woord bij deze ernstige ziekte en zijn ingrijpende gevolgen. Ook

uw/jouw echtgeno(o)t(e), ouders, kinderen, familie, vriend(in) zijn van harte welkom! Ook hen die als gevolg van kanker een lege plaats in hun midden hebben.

Het thema van deze dag is "Geeft Winst uit verlies (on)verbondenheid?"

Kosten (incl. lunch): € 17,50 p.p. (donateurs € 15,- p.p.)

Opgave: www.winstuitverlies.nl/activiteiten/

of tel. 0341-250434.

Haan; Oosterland 18.30 uur ds. C. Harinck; Oostkapelle 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Oostvoorne 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. W. Silfhout; Oud-Beijerland 9.30 uur ds. J. Mijnders; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur stud. H.A. van Zetten; Oude-Tonge 15.30 uur ds. C. Sonneveld; Poortugaal 9.30 uur ds. C. Neele; Puttershoek 19.00 uur ds. L. Terlouw; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 (H.A.) en 17.00 uur ds. G. Pater; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. M. Golverdingen en 16.00 uur ds. B. van der Heiden; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 (H.A.) en 18.30 uur (H.D.) ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 9.30 uur ds. C. Harinck; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.00 uur ds. J.W. Verweij; Rotterdam-Centrum 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Rotterdam-IJsselmonde 19.00 uur ds. C. van Ruitenburger; Rotterdam-Zuidwijk 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Scherpenisse 9.30 (H.A.) en 14.00 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden en 16.30 uur ds. J. Driessen; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 en 16.00 uur ds. J.S. van der Net; Spijkenisse 14.30 uur ds. G. Pater; Stad aan 't Haringvliet 14.30 uur ds. J. Schipper; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur (H.D.) ds. K. Boeder; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Veen 14.30 uur ds. M. Karens; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. B. Labee; Vlaardingingen 19.00 uur ds. M. Joosse; Waarde 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 15.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Westzaan 10.00 en 15.30 uur stud. H. Brons; Wierden 15.00 uur ds. A. Schreuder; Woerden 18.30 uur ds. W. Visscher; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zoetermeer 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 15.30 uur ds. M.J. van Gelder; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen.

■ DINSDAG 8 OKTOBER 2013

Lisse 19.45 uur ds. G. van Manen; Meeuwen 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Nijkerk 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Oude-Tonge 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Rilland-Bath 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Sint Annaland 19.30 uur ds. M. Karens; Urk 19.30 uur ds. J. van Belzen.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 6 OKTOBER 2013

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 9.00 uur ds. M.J. van Gelder; Alblasterdam 9.30 uur ds. B. van der Heiden; Amsterdam-Noord 17.30 uur stud. H. Brons; Apeldoorn 10.00 uur ds. J.M. Kleppe en 19.00 uur (bev. ambtsdr.) ds. A.A. Brugge; Arnhem 17.00 uur ds. J.M. Kleppe; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur stud. P.G. Heijkamp; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur stud. W.A. Zondag; Berkenwoude 10.00 uur ds. J.J. van Ekeveld en 15.00 uur ds. G. Hoogerland; Bodegraven 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. W. Visscher; Brakel 15.00 uur ds. W.J. Karels; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 19.15 uur ds. L. Blok; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 10.00 uur ds. J. Driessen en 19.00 uur ds. G. Clements; Deventer 18.30 uur ds. A. Schot; Dirksland 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. J. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. H. Hofman; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 17.00 uur stud. H. van der Heiden; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur (H.D.) ds. G. Heijkamp; Enter 18.00 uur ds. K. Boeder; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. H. Paul en 17.00 uur ds. A.B. van der Heiden; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. S.W. Janse; 's-Gravenzande 16.00 uur ds. G.W.S. Mul-

der; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 18.00 uur ds. W. Silfhout; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. M. Joosse; Herkingen 14.30 uur stud. H.A. van Zetten; Hilversum 19.00 uur ds. B. Labee; Hoofddorp 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. A.J. de Waard; Hoogvliet 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Houten 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 (doventolk) en 15.00 uur (H.D.) ds. J. IJsselstein; Katwijk aan Zee 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburger; Kruijningen 9.30, 14.00 en 18.00 uur ds. G. Bredeweg; Leerdam 14.30 uur ds. H. Hofman; Leiderdorp 15.30 uur ds. W. Harinck; Lelystad 19.00 uur ds. J. IJsselstein; Lisse 15.00 uur stud. W.A. Zondag; Marknesse 9.30 en 14.30 uur stud. H. van der Heiden; Meeuwen 15.00 uur ds. P. Mulder; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 16.00 uur ds. J.J. Tannis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 15.30 uur ds. H. Paul; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 14.00 uur ds. C.J. Meeuse; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Nieuwerkerk 9.30 en 15.30 uur ds. A.J. Gunst; Nieuwe-Tonge 15.00 uur ds. S. Maljaars; Nijkerk 14.30 uur ds. A. Verschuure; Nisse 14.30 uur ds. S.W. Janse; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schot; Ooltgensplaat 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Oosterend (Texel) 10.00 en 16.00 uur stud. P.D. den

ADVERTENTIES

■ WOENSDAG 9 OKTOBER 2013

Aalburg 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Beekbergen 19.30 uur ds. G. Beens; Benthuizen 19.30 uur ds. C. Vogelaar; Berkenwoude 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Kortgene 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Puttershoek 19.30 uur ds. A. Schot; Scherpenisse 19.30 uur ds. E. Bakker; Soest 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Spijkenisse 19.45 uur ds. K. Boeder; Stolwijk 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Veen 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Vlaardingen 19.30 uur ds. W. Vischer; Westzaan 19.30 uur ds. J. van Belzen; Zwolle 19.30 uur ds. C.A. van Dieren.

■ DONDERDAG 10 OKTOBER 2013

Apeldoorn 19.30 uur ds. W. Visscher; Boskoop 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. C. Vogelaar; Hendrik-Ido-Ambacht 14.00 uur (huw. bev.) ds. M. Joosse; Kampen 19.30 uur ds. J. IJsselstein; Klaaswaal 14.00 uur (huw. bev.) ds. G.J. van Aalst; Melissant 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. G. Pater; Nieuwerkerk 18.30 uur (huw.bev.) ds. A.J. Gunst; Nisse 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Nunspeet 19.30 uur (voor de evangelisatie) ds. K. Boeder; Opheusden 13.00 uur (huw.bev.) ds. M. Mondria; Sprang-Capelle 19.30 uur stud. P.D. den Haan.

■ VRIJDAG 11 OKTOBER 2013

Barneveld-Centrum 13.15 uur (huw.bev.) ds. D. de Wit; Elspeet 14.00 uur (huw. bev.) ds. G. van Manen; Houten 16.30 uur (huw.bev.) ds. J.S. van der Net; Middelburg-Centrum 13.30 uur (huw.bev.) ds. J.M.D. de Heer; Nunspeet 14.00 uur (huw. bev.) ds. A. Schot; Rilland-Bath 14.30 uur (huw.bev.) ds. S.W. Janse; Yerseke 14.45 uur (huw.bev.) ds. C. van Krimpen.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 6 OKTOBER 2013

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

*“Doch de HEERE is mij geweest tot een Hoog Vertrek,
en mijn God tot een Steenrots mijner toevlucht.”*

Psalm 94 vers 22 onberijmd

Verdrietig omdat wij haar moeten missen, maar dankbaar voor alles wat zij voor ons gedaan en betekend heeft, geven wij u kennis dat in de HEERE is ontslapen onze zorgzame moeder, groot- en overgrootmoeder

Elfriede Irmgard Ilse Elshout - Melzian

sinds 10 augustus 1991 weduwe van ds. Arie Elshout

Rothenfelde (Dld), 15 december 1922 Zwijndrecht, 24 september 2013

Caledonia (USA): B. Elshout
J.J. Elshout - Sweetman *in liefdevolle herinnering*
Grand Rapids (USA): M. Moerdyk - Elshout
T.C. Moerdyk
Zaandam: F. Elshout
N. Elshout - Buitenhek
Ridderkerk: N. Elshout
Woerden: A. Elshout
M.J. Elshout - den Hartigh
Ridderkerk: E.I.I. Huijser - Elshout
H. Huijser
Hendrik-Ido-Ambacht: J. Elshout
M. Elshout - Blom
Ridderkerk: C. Elshout
S. Elshout - de Graaf
Kleinkinderen en achterkleinkinderen

Zwijndrecht, Woonzorgcentrum Cedrah locatie Nebo.

Correspondentieadres: Familie Elshout

p/a Jan Luykenstraat 6
2985 BV Ridderkerk

De bijzetting in het familiegraf heeft plaatsgehad zaterdag 28 september jl. op de begraafplaats “Oud Eik en Duinen” aan de Laan van Eik en Duinen 38 te Den Haag.

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Zoetermeer heeft met ontroering kennisgenomen dat de Heere tot Zich heeft genomen mevrouw

E.I.I. Elshout-Melzian

in de leeftijd van 90 jaar,

weduwe van ds. A. Elshout die onze gemeente diende van 1982-1987. Met liefde en respect gedenken wij de wijze waarop mevrouw Elshout als predikantsvrouw haar plaats in onze gemeente innam en haar man tot steun was in zijn ambtelijke bediening.

Wij wensen haar kinderen, klein- en achterkleinkinderen van harte Gods ondersteuning en vertroosting toe.

De Heere heilige deze roepstem aan ons aller hart.

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Zoetermeer,
ds. G.W.S. Mulder, preses
G.P. van Dorp, scriba

Zoetermeer, 24 september 2013

Voor de vele blijken van medeleven en voor de goede wensen erbij gegeven, wil ik mede namens mijn vrouw allen hartelijk bedanken. De Heere geve de vervulling ervan te mogen ondervinden.

Het heeft ons goed gedaan zo veel reacties, ook uit de vorige gemeenten, te mogen ontvangen.

ds. H. Paul

in- en verkoop
THEOLOGISCHE BOEKEN
www.boekhandelsversprille.nl

Noordweg 11 Krabbendijke.
0113-502004. Maandag gesloten

www.casafamiliasalland.nl

Vakantie in eigen sfeer!
Kijk op onze site!

Speciaal voor jullie – deel 2

Zangmiddag (CD-opname)
met onze gehandicapten

DV zaterdag 12 oktober 14 - 16 uur
Thaborkerk Rotterdam-IJsselmonde
Organist: Pieter Heykoop
Leiding: Ds. C. van Krimpen

Vakantie 2-4 personen in luxe hooiberg, omg. Geldermalsen
www.dehooibergmeteren.nl

GARDEREN EN PUTTEN.

Te huur, op rustige parken, vakantiewoningen t/m 14 pers.
Inl. c.h.es@hetnet.nl / 0184-634267

**KEUKENHOF
SLIEDRECHT**

**Zoekt u een nieuwe keuken?
Of uw keuken renoveren?**

Bezoek onze showroom
of kijk op onze website
www.keukenhof-sliedrecht.nl

Leegwaterstraat 25
3364 AE Sliedrecht
0184-422297

Vakantiewoning "Haus Irmgard"

Gelegen op de Hunsrück (Duitsland)
± 25 km vanaf de moezel en
± 25 km vanaf de Rijn.
25 slaapplekken, onderverdeeld in
div. appartementen.
www.hausirmgard.nl 0621291825

**OPEN HUIS ZATERDAG
5 OKTOBER VAN
11.00 - 15.00**

's-Gravenpark 3
Capelle aan den IJssel

Sfeer, Rust, Ruimte!

3 kenmerken van deze charmante bungalow in het prettige en gewilde 's-Gravenpark. Op een royaal en groen perceel van maar liefst 1.314m² en met woonoppervlakte van 240m² treft u deze keurig onderhouden villa met eigen parkeergelegenheid, een schitterend aangelegde tuin, riante living, sfeervolle woonkeuken, 7 (slaap)kamers en 2 badkamers. Voor meer informatie zie: **WWW.BERGOPSCOOR.NL**

Vraagprijs € 975.000 - k.k.
010 - 441 25 41

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

Avervoordseweg 34 te Terwolde

Te koop aangeboden door
Gereformeerde Gemeente
Terwolde-De Vecht:
Vrijstaande woning met
schitterend uitzicht.
Totaal oppervlakte ca. 1.880m².
Nabij kerk Gereformeerde Gemeente
en 2 km van
Eben-Haëzerschool te Teuge.
Prijs in overleg. Inlichtingen:
tel.nr. 0571-298001 of e-mail
gmgeritsen.kerk@kliksafe.nl

TE KOOP eensgezinswoning te
Boskoop tegen schappelijke prijs.

Dichtbij kerk Geref. Gem.,
Ref. basisschool, winkelcentrum
Hoogvliet, NS stationnetje,
kinderboerderij, speelplaats,
Gouwe bos.
0172-212305 b.g.g. 06-57933771

Te koop in **LEUSDEN**
Royale uitgebouwde
2/1 kapwoning met 5 slaapkamers.
Op bijzondere mooie locatie zie:
www.mooietweekapper.nl
Speciale prijs voor snelle beslisser:
€ 299.500,- K.K.
Info: 06-40999667

**BED & BREAKFAST
"ALBLASSERWAARD".**

Kom genieten van de Alblasserwaard
en de randsteden
En boek een B&B in Sliedrecht.
Inl. c.h.es@hetnet.nl / 0184-634267

J.C. Philpot beantwoordt 105 actuele
vragen in *Afscheiding en Raadgevingen*,
352p. €22,50; 078-6933783 of bij de boek-
handel. Preken luisteren: hetbraambos.nl

**in- en verkoop antiquariaat
www.hoeksteenboekhandel.nl**

begrafenisverzorging
Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda,
Rotterdam, Vlaardingen en omstreken.
Wij verzorgen alleen begravenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

P.N. den Hollander
T. den Hollander

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

**Te huur: Landelijk gelegen
heeft van vrijstaande woning
in Beekbergen.** Eigen inrit en grote
tuin met dubbele garage.
Per 01 september 2013.
Fam. van den Beld
tel. 06-11362636

**Rust en ontspanning in de
prachtige Eifel!** Ruime apparte-
menten te huur. Inl.: 0049 6594
258990 en www.huizesolagrati.nl

Begrafenisonderneming

H. de Jongh

De Jongh

P.H. van der Leer
D.D.E. Melieste

*Voor een waardige en stijlvolle
verzorging van alleen begravenissen.*

Wij zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 611154
Waardenburg 0418 - 652039
Werkendam 0183 - 701017
Papendrecht 078 - 6412740

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Reformatrice Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwend, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste hulp aan **kinderen, jongeren** en **volwassenen** met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Traumatische ervaring(en)
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autisme Spectrum Stoornis

Voor meer informatie of aanmelding:

078 - 69 32 808

Adres: Plantageweg 5, 2951 GN Alblasterdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

Alle nieuwe titels
www.derooboeken.nl
078 - 6124081

HARKES Begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

Koeling in uw Kerk(gebouw)

Voor elk probleem? Bel AKTIE

Tel: 010-4517471

CO2 metingen

Advies en installatieburo

Voor een vrijblijvende offerte

aktie@kliksafe.nl

Ambtskleding Herenkleding Trouwkostuums

Dorpsstraat 229,
3925 KC Scherpenzeel
tel. (033) 277 88 99

www.geertsherenkleding.nl

ONESIFORUS NEDERLANDSE STICHTING VOOR CHRISTELIJKE HANDREIKING

De doelstelling van de interkerkelijke stichting is het verlenen van geldelijke steun aan, met name vanwege gemoedsbezwaren, in financiële moeilijkheden geraakte personen, gezinnen e.a.

Voor aanvragen en informatie:
Onesiforus, p/a Weegje 2, 3295 CT 's-Gravendeel.

Alle hulpaanvragen worden door een commissie getoetst en besproken met de diaconie.

Om haar doel te realiseren is de stichting afhankelijk van giften, collecten en legaten.

U kunt uw bijdrage storten op:
NL36 RABO 0354 2210 00 of NL76 INGB 0004 1778 00
t.n.v. penningmeester "Onesiforus" te Stavenisse.

Bestuur: Comite van adviescommissie:

dr. W.J. op 't Hof (voorz.), W.A. Barth (secr.), C. Vos (penn.), ds. A. den Hartog, ds. JA. Weststrate, J.B. Philibert.	ds. D. Heemskerk ds. T. Klok ds. J. Roos A.A. Klein	mr. drs. S. Visser F. Bouman D.C. van der Ploeg
--	--	---

Psychologiepraktijk Van Pelt

*Behandeling van volwassenen
met psychische problemen*

Rozenhof 33-303 • 3311 JT Dordrecht
T 078-2000250 • E info@praktijkvanpelt.nl
www.praktijkvanpelt.nl

Handen van de kerk wereldwijd

VOEDSELZEKERHEID

Cuba

Zuid-Afrika

Oost-Europa

Help mee!

- Organiseer een actie • Geef een gift
- Nodig ons uit voor een presentatie

SPONSOR
WORDEN?
Bel ons!

HANDEN VAN DE KERK
**Bijzondere
Noden**

GIRO 307447

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzonderenoden@cbgg.nl • I www.bijzonderenoden.nl

In verband met het vertrek per 1 Januari van de huidige dirigent roept het

kandidaten op voor de functie van 1^e dirigent

Het ruim honderd leden tellende koor repeteert om de 14 dagen op woensdagavond in een van de zalen van het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Dirksland.

Sollicitaties voorzien van (muzikale) CV kunnen gericht worden aan de secretaris van het mannenkoor. Ook met eventuele vragen kunt u bij hem terecht.

secretariaat@dirkslandsmannenkoor.nl

www.dirkslandsmannenkoor.nl

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper

010-458 31 12

Capelle a/d IJssel

J. Kooijman

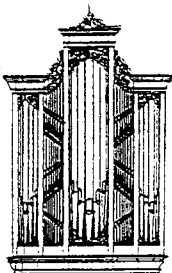
0182-58 39 32

Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

*Orgelmakerij
Boogaard*

Gravenstraat 4

7461 TN RIJSSEN

Telefoon 0548-521637

Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauroatie-Stem- en onderhoudswerk.

DV Zaterdag 2 november

Psalmzangavond

Grote Kerk Dordrecht

m.m.v. Betuwse

Bovenstengroep,

Dirkslands Mannenkoor

& Mannenkoor David, Lisse

Orgel: Peter Wildeman

Meditaties tussendoor:

ds. M. Karens

Aanvang: 19.30 uur

toegang vrij, collecte t.b.v. SEZ

Voor het leveren en leggen van **na-
tuurstenen- en keramische vloeren.**
Alleen **eerste klas kwaliteit** en steeds
de **laagste prijs.** Tegelzettersbedrijf
J. Slingerland, 0184-611917.

100
jaar

Gereformeerde Gemeente Wolphaartsdijk 1912-2012

- Kerkelijke geschiedenis Wolphaartsdijk vanaf begin jaartelling
- Gedetailleerde geschiedenis per jaar van de gemeente met: levensbeschrijvingen ambtsdragers incl. foto's, verenigingsleven, incl. SGP en school (2005-2013) met verschillende groepsfoto's
- 4 preken: biddagpreek ds. A. Vergunst (Lukas 10:41-42); preek ds. M. Mondria (Filippenzen 1:6); herdenkingspreek 75-jarig bestaan van de gemeente door ds. J.C. Weststrate (Psalm 115:12a) en herdenkingspreek 100-jarig bestaan van de gemeente door ds. G. Hoogerland (Jesaja 60:11a)

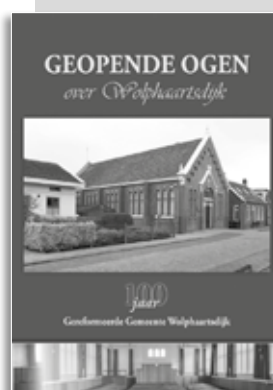
Omvang 192 pag., stevig gebonden in full colour omslag, form. 17x 24 cm. Prijs € 19,95 excl. verzendkosten (€ 4,00).

Tevens nog verkrijgbaar bij de redactie het boek:

'75 jaar Johannes Calvijschool' (1930-2005)

- (school)geschiedenis Wolphaartsdijk vanaf de vroegste tijd
 - Gedetailleerde geschiedenis van de school, per jaar worden alle leerlingen genoemd. Veel foto's.
 - 2 herdenkingspreken: van ds. A. Hoogerland bij 50 jaar (Psalm 48:10) en ds. G. Hoogerland bij 75 jaar (Maleachi 3:6) (losse brochure in boek).
- Omvang 216+24 pag. stevig gebonden in full colour omslag, form. 17 x 24 cm. Prijs € 20,00 excl. verzendkosten (€ 4,00).

Beide boeken samen € 40,00 inclusief verzendkosten.

Verkrijgbaar bij:

- de boekhandel in de regio
- L.P. Kramer (scriba)
Gardenierhof 11
4471 CN Wolphaartsdijk
tel. 0113- 58 19 77
(18.00-21.00 uur)
- J.M.C. Murre (redactie)
Veerweg 23
4471 BJ Wolphaartsdijk
e-mail:
jmcurre@kpnplanet.nl

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag** vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.**

Advertenties € 1,05 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

*De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.*

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

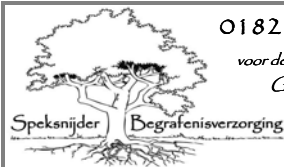
nieuwbouw · restauratie · overplaatsing · onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

0182 - 35 15 20

voor de Krimpenerwaard
Gouda & omstreken

www.speksnijderbegrafenisverzorging.nl

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begravenissen

Voor een zorgzame begeleiding

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

- Nette hulp bij het huishouden voor vader?
- Beter omgaan met uw zoon met autisme?
- Weer een gezellige gezinsmaaltijd?
- Hulp bij het douchen voor uw moeder door een bekwame verzorgende?
- Mantelzorgondersteuning?

Agathos is een reformatorische organisatie en biedt zorg en hulp aan iedereen die dat nodig heeft.

(010) 26 40 777
www.agathos-thuiszorg.nl

Agathos is onderdeel van Lelie zorggroep (leliezorggroep.nl).

Kerkelijk Bureau van de Gereformeerde Gemeenten

Het Kerkelijk Bureau van de Gereformeerde Gemeenten te Woerden is dienstverlenend voor geheel van de Gereformeerde Gemeenten. Deze dienstverlening krijgt vooral gestalte op financieel, secretariaal en facilitair terrein.

Per D.V. 15 november 2013 ontstaat een vacature voor de functie van een

Medewerker administratie m/v

Wat ga je doen?

Je houdt financiële administraties bij, stelt eenvoudige rapportages op en factureert leveringen en diensten. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een geavanceerd softwarepakket voor relatiebeheer en financiële administratie. Ook kunnen enkele secretariale werkzaamheden tot je takenpakket behoren.

Wie ben jij?

Je hebt een middelbare opleiding in de administratieve richting. Je bent nauwkeurig, servicegericht en je kunt zelfstandig en resultaatgericht werken. Je kunt zorgvuldig omgaan met vertrouwelijke gegevens. Daarnaast heb je ruime belangstelling voor en betrokkenheid bij het kerkelijk leven binnen de Gereformeerde Gemeenten en je bent daar zelf ook (doop)lid van.

Wie zijn wij?

Het Kerkelijk Bureau verleent diensten aan kerkenraden, classes, synoden, deputaatschappen, stichtingen en verenigingen die binnen of vanuit het kerkverband werkzaam zijn.

Ons team van negen personen is gehuisvest in het Centraal Bureau van de Gereformeerde Gemeenten te Woerden.

Wat bieden wij?

Een leuke, afwisselende fulltime baan (36 uur) met een goede en collegiale werksfeer in een jong team, een goed salaris, dat in overeenstemming is met de zwaarte van de functie en goede secundaire arbeidsvoorwaarden.

Je sollicitatie kun je tot uiterlijk 11 oktober 2013 richten aan het Deputaatschap Kerkelijke Dienstverlening, t.a.v. B.W. Drost, Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden.

Inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij de directeur van het Kerkelijk Bureau, de heer B.W. Drost, tel.: 0348-489900 of 06-51087542, e-mail: bw.drost@cbgg.nl.

Van Horssen bv

BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Begrafenisverzorging I. Janssen

Dag en nacht bereikbaar op
0113 - 33 09 36
06. 53 23 73 20

Dienstverlening in geheel
Zeeland

www.begrafenisverzorging-janssen.nl
Havikskruid 10, 4421 MN Kapelle

Wij verzorgen geen crematies

Psychologenpraktijk
Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

O.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie
faalangst · fobie · gedragsproblemen
identiteitsproblemen · lichamelijke
spanningsklachten · negatief zelfbeeld
onzekerheid · opvoedingsproblemen
paniek · piekeren · PDD-NOS
relatieproblemen · slaapproblemen
somerheid · spanning · stress
syndroom van Asperger

Informatie en aanmelding via:

T 0180 - 42 69 55

E info@psychbrouwer.nl

I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in: Ridderkerk, Barneveld en Meteren